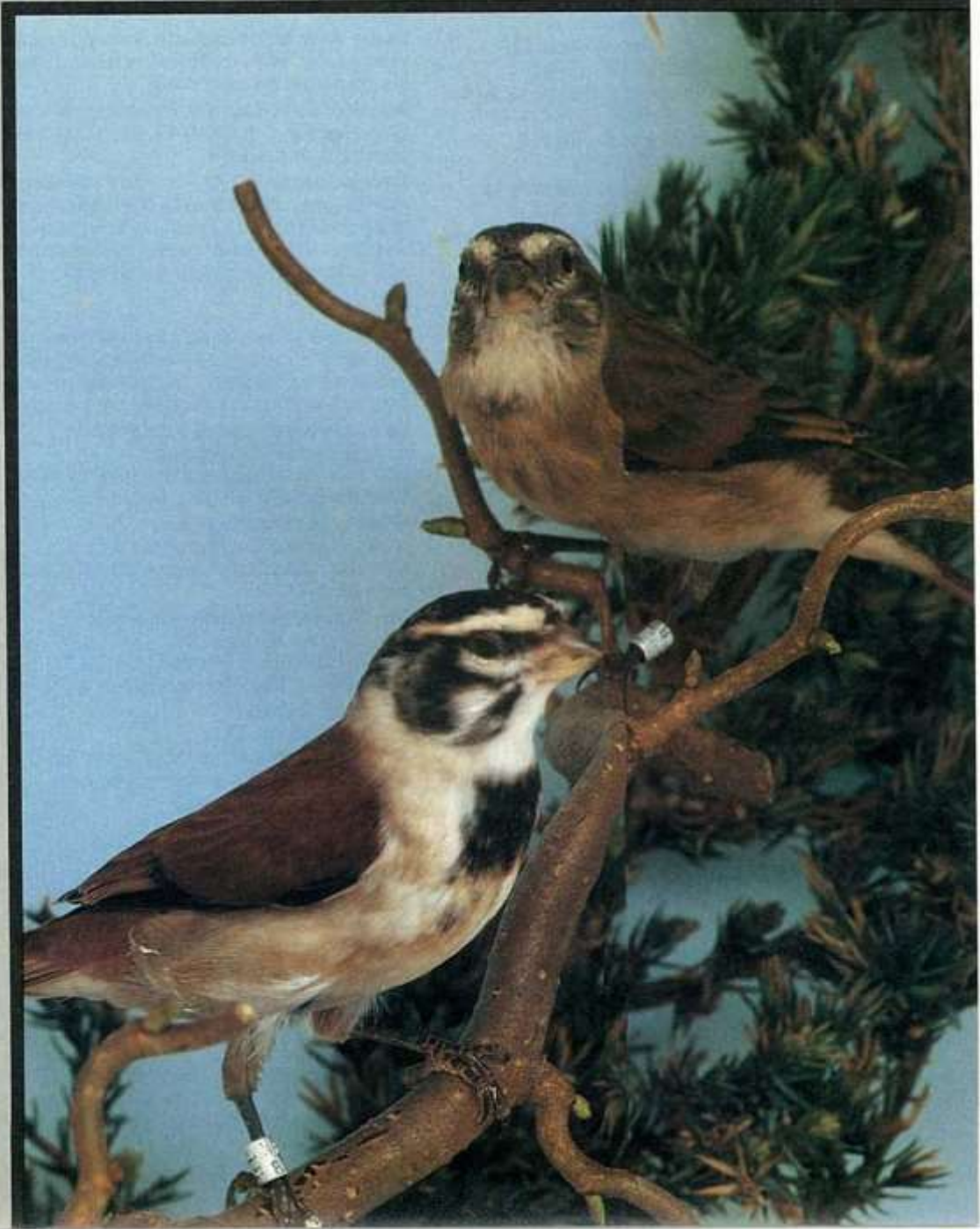

ONZE VOGELS

46e jaargang no. 5, 1985

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

use!

De /

ONZI

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, H.J. Veerkamp
en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouweweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: L. Poppema, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Verdilaan 21, 5707 RG Helmond, telefoon (04920) 25609.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden,
telefoon (058) 66 60 37.

Tropen, parkieten etc.:

P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.

Zangkanaries:

W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

LIDMAATSCHAP

Zij die in Nederland woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wenden zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het buitenland woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wend men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

L.J.E. Reintjens, Keulerstraat 5,
6372 KD Schaesberg, telefoon (045) 31 34 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

H.J. van Doorne, Beurtschipper 58,
3201 GA Spijkenisse, telefoon (01880) 2 24 76.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

A.P. Wessels, Postbus 1591,
3000 BN Rotterdam, telefoon (010) 19 70 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

A.J. Boet, Cypergras 16,
3068 CA Rotterdam, telefoon (010) 20 21 36.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonneer: OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot er met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven
Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

Vragen over?

WATERSLAGERS aan: H. Warnerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 2322 LK Leiden.

KLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Binnenhof 26, 3535 TN Nijmegen.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: G. Horst, Goudvinkhaag 14, 3993 BE Houten.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Ravenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a, 3677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!
Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 24 juni 1985.

IN DIT NUMMER

Alariovinken	196
Over vriendschap gesproken	197
Erfelijkheid en milieu	199
Geelbuikgors	200
De paardebloem	201
De Valkparkiet deel IV	203
Kweken met de vink deel 2	206
De kleine Timalia's van het geslacht YUHINA	209
Wat lezers schrijven	210
De Koekoekduif	211
De Grijsvleugel als Phoenix	212
Kala Buulbuul	213
Onze Harzervogels	214
Primair. Roofvogels kregen vrijheid	215
Zwartborst oranjeborst	216
Ringen 1986	bijlage
Bestellijsten	bijlage
N.B.v.V. Boekenservice	bijlage
Volière van de maand	219
De Barnardparkiet	220
Harlekijn kwartel	221
Bobbel 5	223
Witkop veeweaver, De Nijlgans	224
Het zieleleven van de vogels	226
Diamantduifje	229
Vogel lief en leed	230
Slangekruid	237
Begonia	238

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

Witte Molen, Fauna metaalwaren b.v., Brok, Fauna metaalwaren b.v., Vink	198
Duphar Nederland B.V., Amsterdam	202
Wolro, W. Rouppe van der Voort, Fauna metaalwaren b.v., Siem van 't Hart	218
W. Rouppe van der Voort, S.T.T., Joma Print, Fauna metaalwaren b.v., Blankenstijn's Pet Farm, F. Thijssen	222
Vraag & Aanbod, 404	232
V.V.R. Vogelvoederfabriek, van Keulen	233
Interbird Holland, L.S.M., Gehu	234
Fauna metaalwaren b.v., dibevo	235
CéDé	236
Holland diervoeders	237
Korte berichten	238
Rein v.d. Veen, Orni-Mondo, Animal, vogelhuis Kloeg, Fauna metaalwaren b.v., M.B.v.V. Service	239
Witte Molen	240

Foto voorplaat: Witkeel alariovinken

Foto: Ton de Bruijn

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.
Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 62 29 22.

Alariovinken

Foto's: Ton de Bruijn en Cees Scholtz
Tekst: Cevab

De alariovinken behoren tot het geslacht *Serinus* waartoe ook behoren onze 'gewone' kanarie, de Europese kanarie, de roodvoorhoofdkanarie etc..... Naast de nominaatvorm, *Serinus alario alario*, is er een ondersoort beschreven te weten *Serinus alario leucolaema*. Voor de eerste kennen we als Nederlandse naam Alariovink en voor de tweede Witkeel alariovink.

Bij beide rassen, en de kleurenopnamen laten u dat duidelijk zien, is er sprake van een seksueel dimorfisme, is er een duidelijk zichtbaar verschil tussen man en pop.

Ze leven in de Republiek Zuid Afrika waar het bewoners zijn van droge met grassen en laag struikgewas begroeide vlakten. De witkeel alariovink komt alleen voor in Oranjevrijstaat en Transvaal.

Hun voedsel vinden ze voornamelijk op of laag bij de grond en bestaat uit een grote variatie gras- en onkruidzaden.

De zang is aangenaam om te horen, melodieus en afwisselend. Al vroeg in de morgen, zodra het licht wordt, zijn hun korte roepen te horen. Het zijn levendige vogels maar met een toch rustig karakter.

Persoonlijk gaat mijn voorkeur uit om deze vogels te houden in een ruim begroeide volière met een aansluitend binnenverblijf waarin de vogels op koude, natte en winderige dagen een goede beschutting vinden. Hun rustige aard

maakt ze echter ook uitstekend geschikt om ze te huisvesten in ruime broedkooien, paarsgewijs. Zo'n broedkooi moet dan wel minimaal een meter breed zijn en de zitstokken daarin moeten zo ver mogelijk van elkaar af bevestigd zijn, zodat de vogels hun vleugels moeten gebruiken wanneer ze van de ene naar de andere stok komen.

In hun thuisland moeten deze vogels zich aardig inspannen om aan voldoende voedsel te komen. Moeizaam halen ze de zaadjes uit de aren van de vele grassen en vliegend van plant naar plant leggen ze per dag nog een hele afstand af. Hoeden we deze vogels in volière of kooi, dan vinden ze zonder enige moeite voldoende voedsel. Dagelijks staat hun portie zaad klaar, zo voor het oppikken zonder dat dit nauwelijks enige energie kost. Wij vogelliefhebbers moeten ons dan wel realiseren dat een dergelijk gemakkelijke voedselopname de vogels nauwelijks enige inspanning kost. Met andere woorden, de kans dat daardoor de vogels geleidelijk aan

te vet worden is zeker niet denkbeeldig. Wij dienen dat te voorkomen en dat kan door het voedsel wat wij ze verstrekken aan te passen. De zaadmengeling mag geen of slechts matig vethoudende zaden bevatten.

Juist omdat we weten dat de alariovinken zo nauw verwant zijn aan onze kanaries, zijn we geneigd te denken dat ook voor hen een goede kanariezaadmengeling het enig juiste voedsel is. Niets minder waar, ze zijn er veel beter aan toe als we een zo-gevarieerd mogelijk mengeling gras- en onkruidzaden verstrekken aangevuld met wat tropenzaad en trosgierst. Daarnaast dienen we vooral in de broedperiode, ook wat evoer en gekiemde zaden te geven. A de vogels bovendien regelmatig de beschikking hebben over grit en maagkiesel en uiteraard fris drink- en badwater zijn we op de goede weg.

De balts vindt meestal plaats in de momenten en we zien dan dat de man zich helemaal uitstrekt, de vleugels laat hangen en de gespreide staart sterk naar onder doorbuigt. Zijn zang wordt steekvunger en het gehele lichaam zie je trillen. Hij trippelt dan steeds langs bij poppe heen en weer en blijft haar daarbij strak aankijken. Als na dit ritueel de pop niet de paringshouding aanneemt, volgt er meestal een wilde achtervolging door de luid zingende man. Na de paring zit de man meestal voor korte tijd met de kop in de nek op de zitstok, tevreden nagenietend.

Van cocosvezels, grashalmen, uitgeplazen touw etc., wordt in een halfopen kanarijenestkastje het nest gebouwd. Het werk wordt alleen door de pop gedaan en het mannetje speelt zo'n beetje de opzichter. Hier en daar trekt hij wat als een halmpje of volgt zijn vrouwtje met kennelijk goedkeurende blik. Dit werk is duidelijk stimulerend op het poppe en binnen enkele dagen is het nestje klaar. De eitjes van de alariovink zijn kleiner dan die van de kanarie, ze zijn cremer van kleur met brune stippen op het stompe einde. Een legsel bestaat gemiddeld uit 3 tot 4 eitjes welke door de poppe alleen worden bebroed. Tijdens die periode brengt het mannetje ha

voedsel en voor de rest brengt hij vaak zingend de tijd door op een in het algemeen vaste plaats in de nabijheid van het nest.

Na 12 dagen broeden komen de bevruchte eitjes uit. De jongen hebben een rozerode huid welke slechts dun is bevederd met grauwgrijze dons. De eerste drie tot vier dagen worden die jongen alleen door het popje gevoerd en vanaf de vierde dag bemoeit zich daarmee ook het mannetje. Als de jongen 6 tot 7 dagen oud zijn, kunnen ze worden getingd, ringmaat 2,5 mm.

Zijn ze ongeveer 9 dagen oud, dan komt het popje alleen maar op het nest om te voeren, warmhouden van de jongen is er dan niet meer bij want in die tijd begint hun verenpakje al aardig te ontwikkelen. Dat moet ook wel want als ze 14 dagen oud zijn, vliegen ze uit.

Op dat moment zet de man zich volledig

in en zorgt hij er voor dat de jongen niets te kort komen. Het popje bemoeit zich daar hoe langer hoe minder mee en houdt zich bezig met het opknappen van het nestje. Als dat is gebeurd, kunnen spoedig weer de eitjes van de volgende ronde worden verwacht.

Bijna een maand oud, zijn de jonge alariovinken zelfstandig. Hun jeugdkleed is grauwgrijs van kleur met donkere bestreping, en de snavel is geelachtig.

Het is verstandig om de jongen, zodra ze zelfstandig zijn, apart te zetten want het

gebeurt nogal eens dat de man weer zo fel gaat worden dat hij zijn kinderen in hevige mate achtervolgt. Eventueel kan men ook de man apart zetten, zeker als hij ook het popje regelmatig belaagt.

Van nature is de alariovink een vertrouwelijke vogel die spoedig aan de verzorger went. Op zich is dat een prettige bijkomstigheid. Regelmatig zien we, zij het in slechts geringe aantallen, eigen kweek alariovinken op de tentoonstellingen. De witkeel alariovink zagen we voor het eerst als eigen kweek op Vogel '84 in Breda.

Over vriendschap gesproken . . .

Prof. dr. A. Stolk

De brughagedis *Sphenodon punctatus*, de tuatara of stekeldrager van de inheemse bevolking van Nieuw-Zeeland (Maori's), een levend fossiel die een tijdgenoot van de reusachtige dinosaurussen is geweest, ziet er naar het schijnt soms geen bezwaar in om zijn woonhol met vogels te delen. Hier ziet men dit tot 65 centimeter lang wordende en een kilogram zware reptiel samen met de grote grauwe pijlstormvogel *Puffinus griseus*. Overigens is het lang niet altijd zo ideaal, want de brughagedis wordt ook wel door de vogel verdreven. Bij kleine pijlstormvogels (de pinguïnpijlstormvogel *Pelecanoides urinatrix* bijvoorbeeld) is de brughagedis de baas en slaagt deze erin soms de legsels te vertrappen en de jongen op te eten. Het komt ook wel voor dat bij gelegenheid eens een volwassen vogel wordt geconsumeerd.

Illustratie: Niet altijd zo mooi als het lijkt: een grote grauwe pijlstormvogel naar het schijnt eensgezind in het gemeenschappelijke woonhol.

ERFELIJKHEID EN MILIEU

in de waterslagerkweek

Naast de erfelijke aanleg is het zangmilieu waarin de kanariemannen opgroeien van elementair belang voor het lied van de waterslager. Op grond van de overigens spaarzame bijdragen in ons bondsblad mag geconcludeerd worden dat de laatste jaren men geneigd is van beide de erfelijke aanleg als de belangrijkste factor te beschouwen. Hoe kan de overmatige belangstelling voor lijnenteelt, stamteelt, etc. immers anders verklaard worden? Men kan zich echter afvragen of de dominante rol van de erfelijkheidsleer in de waterslagerkweek wel zo terecht is. Mij is geen degelijk onderzoek bekend dat al het driftig gekopieer van wat ooit in het verleden aan het papier is toevertrouwd zou kunnen rechtvaardigen. Theorieën formuleren én verifiëren vergroot de kennis. In de praktijk wordt echter wel veelvuldig getheoretiseerd, laatst nog in *Onze Vogels* 1984, p. 206, maar wordt er ook getoetst?

Erfelijkheidsleer niet zaligmakend

Wanneer lijnenteelt in verband gebracht wordt met het opbouwen van een gezonde stam met een diepe zangkleur dan is daar begrip voor op te brengen. De vraagtekens rijzen echter hemelhoog wanneer het lied qua repertoire en vorm van de toeren als het resultaat wordt gezien van louter erfelijke factoren. Mogen we zonder meer de erfelijkheidstheorie in bijvoorbeeld de kleurkanariëkweek toepassen op de zangkanaries? Met andere woorden: Mogen we een klokkende waterslag, als ware het een isabelfactor, in de erfelijkheidsformule invoeren, waarna in het najaar vanuit het inzetkooitje de klokken ons automatisch tegemoet bammen? Zowel op principiële als empirische gronden moeten we deze veronderstelling naar het rijk der fabelen verwijzen. Principeel omdat de uiterlijke verschijningsvorm een zuiver erfelijke aangelegenheid is waaraan de vogel zelf niets kan toevoegen, terwijl de zang gepaard gaat met een leerproces waarbij het individuele dier wel degelijk een eigen inbreng heeft. Aanleg is een erfelijke

aangelegenheid; wat de vogel er in de praktijk mee doet wordt bepaald door het zangmilieu waarin hij opgroeit. Er zijn echter ook op de praktijk gefundeerde bezwaren tegen de theorie dat de voordracht van het lied van een waterslager bepaald wordt door erfelijke factoren.

De praktijk aan het woord

Enige jaren geleden werd door mij een stamvreemde waterslager met een schitterende klokkende waterslag gekocht. De vogel werd ondergebracht bij de overige kweekmannen. Na enige jaren met hem in familieverband te hebben gekweekt bleken de jongen uit het eerste kweekjaar de mooiste klokkende waterslag ten gehore te hebben gebracht. Naarmate verder met de bewuste man werd doorgekweekt werd de klokkende waterslag minder, zowel bij de kweekman als de jonge mannen. De oorspronkelijke eigenaar zou nu de stamhouder niet meer herkennen, want hij heeft zich qua zang volledig aangepast aan het zangmilieu in mijn hok. Alleen toen de kweekman zich nog niet had aangepast en een mooie klokkende waterslag liet horen bleken de jonge mannen die ook te bezitten.

Een mij bekende kweker was niet meer tevreden met z'n vogels, verkocht al z'n mannen, maar hield de poppen aan. Hij kocht een schitterende, volledige stamvreemde, man en kweekte dat jaar kampioenen. Toeval? De geschiedenis herhaalde zich bij andere kwekers. Nog steeds toeval?

Een andere kweker wilde de tjokken in het lied van z'n vogels verbeteren en kocht een aantal poppen van goede afstamming. De tjokken moeten nog steeds tevoorschijn komen.

Met enkele goede vogels had ik ook wat spitse toeren meegekocht. Deze ergerden me mateloos en ik besloot ze uit m'n stam te elimineren door de kweekmannen met spitse belrollen na de rui niet meer bij de jonge vogels toe te laten. Het effect was mager. Toen ik het jaar daaropvolgend dezelfde kweekvogels al tijdens het kweekseizoen verwijder-

de had dat beduidend meer resultaat. Kweken met stamvreemde vogels, vogels met negatieve elementen in hun lied, poppen die erfelijk een bepaalde toevorm moesten kunnen doorgeven; het bleek allemaal van ondergeschikt belang in verhouding tot hetgeen de jongen vanaf de geboorte via het gehoor opnamen.

Aangeleerde zang

Wanneer in een stam toeren of toevormen worden overgenomen van een stamvreemde vogel noemen we dat aangeleerde zang. In de waterslagerliteratuur wordt de indruk gewekt dat aangeleerde zang niet vererft. Maar is het leren van een toer niet onmogelijk zonder dat de daarvoor benodigde aanleg er is?

Toen een stamvreemde man in mijn hok een schitterende klokkende waterslag liet horen werd die, zij het wat minder fraai maar desalniettemin een stuk beter dan hij ooit zelf had laten horen, door een kweekman van mij overgenomen. De klokkende waterslag van de jongen uit deze kweekman deed niets onder voor die van de jongen van de aangekochte man. Deze vogels bezaten dus het vermogen een toer op een goede wijze te brengen, maar deden dat niet omdat ze een goede vorm nog nooit hadden gehoord.

Conclusie

Alleen door de erfelijkheidstheorie in de zangkanariëkweek te toetsen aan de hand van ervaringen van de kwekers zullen we meer te weten kunnen komen wat in het lied van de waterslager wordt bepaald door erfelijke- en wat door milieufactoren. Misschien zal dan ook blijken dat het zangmilieu voor het lied van de waterslager van groter belang is dan wij nu, middels de bijdragen in ons bondsorgaan, veronderstellen.

Jaap Plokker

Geelbuikgors

door Prof.dr. Anthonie Stolk

In de Romeinse tijd hadden de ortolanen, waartoe ook de geelbuikortolaan of geelbuikgors, *Emberiza flaviventris*, behoort, de twijfelachtige reputatie, dat ze zo gemakkelijk en snel waren vet te mesten. Gelukkig ligt die tijd ver achter ons en weet men tegenwoordig op meer verfijnde wijze van deze fraaie zangvogels te genieten.

De geelbuik is een fraaie Afrikaanse vogel, die van tijd tot tijd wordt ingevoerd. Voor het houden in de volière is hij bijzonder geschikt, want verdraagzaam als hij is, geeft hij in de omgang met andere vogels geen moeilijkheden en went hij ook spoedig aan de nieuwe omgeving. Daar komt nog bij dat hij in gevangenschap te kweken is en de melodieuze, gorsachtige zang (het is immers een gors, verwant aan onze geel-, riet-, sneeuw- en grauwe gors) doet aange-naam aan.

Het verspreidingsgebied strekt zich, van Ethiopië tot Nigeria uit en zuidelijk tot Zuid-Afrika. Dorre, droge streken met acacia's en andere doornige struiken vormen zijn woongebied, alsmede grazige savannes, steenachtige heuvelhellingen met verspreid struikgewas en open bosterreinen. Buiten de broedperiode kunnen ze de bewoonde wereld opzoeken en worden ze zelfs in tuinen en parken gezien.

Het komvormige nest wordt in laag struikgewas gemaakt. Als bouw-materiaal worden twijgen, plantenvezels en grasshalmen gebruikt. Gewoonlijk is het dicht bij de grond in een takvork gelegen. Het legsel bestaat uit twee of drie grijswitte, blauw- of groenachtige eie-

ren, die van sepia- en zwarte vlekken en lijntjes zijn voorzien. De eieren worden twaalf tot veertien dagen door het vrouwtje bebroed. Bij het voeren van de jongen helpt het mannetje mee. Na twaalf tot dertien dagen kunnen de jongen vliegen en worden ze hoe langer hoe meer zelfstandig. Op grond van onze persoonlijke ervaring wordt drie- of vier maal per jaar gebroed.

Het voedsel blijkt uit allerlei zaden (graszaden vooral) en kleine dieren (ongewervelde dieren zoals pissebedden en andere kreeftachtigen, vliegende insecten en hun larven, sprinkhanen en slakken) te bestaan, die voornamelijk op de bodem worden gezocht. Aan volièrevogels wordt gierst, trosgierst, witzaad en groenvoer gegeven. Meelwormen en maden worden sterk aanbevolen, vooral als men kweekpogingen wil doen. Ze blijken de dieren in de broedstemming te kunnen brengen.

In het vrije veld trekken de dieren paarsgewijs met elkaar op of in kleine groepen. Met *tsip tsip tsip*-geluiden wordt onderling contact gehouden, in de vlucht met *tsjip*. De ene partner kan *drolpier* roepen en de andere antwoordt dan met een zacht *sittie*. De zang is heel eenvoudig, maar verfijnd, echt

iets voor de ware liefhebber, zouden we zeggen. Signalement van het mannetje: Vleugeldekveren met twee witte banden, geelachtig bruine onderdelen en bruine tot zwartachtige bovendelen. Romp grijs, zwartachtige staart. Zwart kop met bovenop een witachtige streep. Karakterstiek is de brede, witte wenkbrauwstreep, die tot in de hal doorloopt, alsmede de streep onder het oog. Ogen bruin, witte kin, lichtbruine poten. Er zijn verschillende rassen bekend.

Het vrouwtje heeft ongeveer hetzelfde kleurpatroon, maar het geheel is wassaaier van kleur. De bovenkop is donker gestreept. Grijsachtige borst. De jongen hebben een bruinachtige kop, maar de onderdelen zijn lichtgeel.

Vooraf niet vergeten dat de overwintering vorstvrij moet geschieden.

Geslaagde kweek met de geelbuikgors

Deze vogel werd voor het eerst gekweekt in 1976 en verdiende op vogel '77 een oorkonde.

Nadien zijn mij geen broedresultaten meer bekend.

Vijf jaar geleden kwam ik in het bezit van een tweetal van deze vogels, welke later een stel bleken te zijn.

Toen heb ik ze ondergebracht in een gemengde volière met een nachthok. De afmetingen van het verblijf waren 1 meter lang, 3 meter breed en 2 meter hoog, welke beplant was met verschillende soorten bomen.

De medebewoners waren vinken, sjajes, putters, en saffraanvinken.

In maart werd een paring waargenomen, waarna de nestbouw begon, hoe wel we nauwelijks van een nest konden spreken.

Ze deponeerden wat cocosvezel in een open kanariëkastje en dat moest als nest dienen.

Het legsel bestond uit twee eieren, welke bevrucht bleken en na 11 dagen uit kwamen, de jongen waren roseachtig van kleur met op de kop lichte dons.

De eerste drie dagen voerden ze de jongen goed met de meelwormen en het eiervoer wat ik hen verstrekte.

Jammer genoeg vond ik de vierde dag beide jongen dood op de bodem van het nachthok.

Ik weet niet of de ouders de jongen uit het nest hadden gegooid of dat er een van de medebewoners daar schuldig aan was.

Dit herhaalde zich dat seizoen meerdere malen.

Dok de daarop volgende drie jaar nocht de kweek niet lukken, om dezelfde reden.

In '84 heb ik de geelbuikgorzen naar de volder verhuisd en hen in een volière ondergebracht van 0,9 meter breed, 1,5 meter diep, en 1,2 meter hoog, hier was een beplanting aanwezig.

Drie maart heb ik de nestkastjes opgehangen en een week later waren ze al met de nestbouw begonnen.

Op 13 maart lag er het eerste ei, de dag daarop het tweede maar jammer genoeg bleken ze onbevruucht.

Op 28 maart weer het eerste ei, de volgende dag het tweede, en nu na elf dagen waren er twee prachtige jongen.

Ik had het geluk dat mijn vrouw bereid was om de vogels twee maal per dag te voeren, aangezien ik pas om drie uur 's middags de gelegenheid had om mijn vogels te verzorgen.

Het menu bestond uit miereneieren, sinky's en avi-opfokvoer, wat ik mengde met gekiemde zaden.

Het zaadmengsel werd in die tijd niet aangekeken.

De jongen werden uitsluitend door de pop gevoerd, en ze groeiden voorspoedig. Op de vijfde dag heb ik ze met 2,9 mm ringen geringd, ze verlieten op 20 april het nest.

Pot mijn grote verbazing vond ik op 23 april alweer een ei van het volgende egsel, wat uit drie stuks bestond. Deze heb ik weggenomen omdat ik bang was dat ze de uitgevlogen jongen niet meer zouden voeren. Het werd nog gekker, op 29 april weer een eerste ei, het werden er nu drie.

Op 10 mei heb ik de eerste twee jongen bij de ouders vandaan gehaald. Diezelfde dag kwamen er twee van de drie eieren uit, ook deze werden na vijf dagen geringd, en vlogen op 23 mei uit. Vermeldenswaard is dat de man inmiddels nee was gaan voeren. Op 24 mei weer een eerste ei, het werden er drie en zwamen allen op 5 juni uit, ook deze vogels groeiden voorspoedig op.

Van de zeven geelbuikgorzen kon ik er naar twee door de ruiperiode krijgen. Dat is dan het resultaat van vijf jaar geelbuikgorzenkweek, maar u ziet de aanwinst.

Op de onderlinge T.T., heb ik de vogels geshowd en ze behaalden 88 en 87 punten.

Verder zou ik de liefhebbers die ook net geelbuikgorzen kweken, willen vragen of ze zich met mij in verbinding willen stellen om ervaringen uit te wisselen.

tekst: Johan Baljeu

foto: Anton van Spronsen

De paardebloem (*Taraxacum officinale*)

Het weidebeeld wordt zo rond mei in heel veel streken beheerst door de gele tint van de bloeiende paardebloem. Bij redelijke temperaturen en droog weer zijn veel imkers in hun nopjes want hun bijen verzamelen dan de eerste oogstbare hoeveelheid honing. Goed spul voor door het zachtvoer, maar deze compositie heeft voor de vogelliefhebber meer goede hoedanigheden. Veel kwekers geven in het voorjaar een stukje witlof aan hun vogels. Een goede zaak als het uit eigen tuin komt. Van de groenteman is het oppassen geboden, want ook witlof wordt soms zwaar bespoten. Onze vogels zijn daar erg gevoelig voor en ook al gaan ze er niet direct aan dood, conditieverlies kan een heel kweekseizoen bederven. Beter is het dan om de wei eens in te gaan en daar de door molshopen groeiende paardebloembladeren (molsla) zo diep mogelijk in de aarde af te snijden en aan de vogels voor te zetten. Echter wel met mate, twee maal per week enkele centimeters per vogel. Overdosing zal de vochtbalans in gevaar brengen.

Voor de vinkachtigen zijn de zaadknoppen van deze plant een lekkernij. In de natuur weten ze al direct de eerste bijna rijpe zaad(pluis)bollen te vinden. Langs de zijkanalen worden eerst enkele schutbladen weggeplukt om zonder last te hebben van de pluizen bij de zaden te komen. We kunnen daar ook de dagelijkse behoefte van een stel broedvogels bepalen en waarnemen. Steeds worden in het voorjaar dezelfde planten opgezocht bij de opname van het ochtend- en avondvoedsel. Een volledige zaadbol per dag per stel vogels is het maximum.

Zodra er vele zaadbollen beginnen te rijpen worden er meerdere aangepikt. Het overdrijven van de hiervoor aangegeven hoeveelheid kan een vorm van doping veroorzaken die averechts werkt. Voor het aanzetten van paar- en broeddrift is het een werkzaam middel. Het wordt ook met graagte aan de jonge vogels gevoerd en vergemakkelijkt het opraken van het in de krop voorgeweekte voedsel.

We kunnen slechts een gedeelte van het jaar over paardebloemknoppen beschikken.

Het oogsten en bewaren moet zorgvuldig gebeuren. Nadat de plant heeft gebloeid verslapt de bloemstengel en buigt naar de grond. De bloem richt zich weer op waarna de bloemblaadjes verdroogen. De buitenste schutbladeren echter niet, die houden de zaadknop in vorm. Zodra de zaden volgroeid zijn herstelt de verslappening in de bloemstengel en richt die stengel zich weer op. De daarop volgende dag zullen de schutbladen de zaden vrijlaten en zien we talloze parachutes zweven naar andere groeiplaatsen. De vroege morgen is de beste tijd om zaadbollen te oogsten. U neemt dan alleen die bollen die zich op een rechtopstaande stengel bevinden. Om in te vriezen komen alle bollen die geen verdroogde (gele) bloemblaadjes meer hebben in aanmerking. Of u de plant of liever gezegd de zaadbollen droogt of invriest, knip altijd het plus van de bollen dat bespaart ruimte en rommel. De ingevroren zaadbollen worden net als mierpoppen zonder ontthooing aan de vogels gegeven.

De te drogen bollen leggen we op een zeef. Na enkele dagen kunnen we de zaden uit het kussen drukken en ze opslaan in een houten (sigaren) kistje. Gedurende de kweektijd kunnen we dan een theelepeltje zaden aan de voeding toevoegen.

C. Voorheijen.

De Valkparkiet (deel IV)

Voeding

Tijdens mijn verblijf in Australië heb ik de Valkparkieten van zeer nabij mogen waarnemen. In de tijd van de rijpe zaden zaten ze soms met kleine groepjes op de grond naar snavelkost te zoeken. Niet alleen graszaden zijn belangrijk – vormen ongetwijfeld het hoofdbestanddeel van het menu – maar ik heb de vogels ook zaden van allerlei andere onkruiden, bomen en struiken zien nuttigen. Ik heb ze tevens zien foerageren aan bestruiken, terwijl allerlei fruit – tot ongenoegen van de boeren – alsmede diverse graansoorten werden genuttigd; overigens wordt de z.g. schade die de vogels aldus zouden aanrichten sterk overdreven en het zijn dan ook zeker de Valkparkieten niet die de boeren en fruitelers liever zien gaan dan komen. Zeer geliefd voedsel zijn de zaden van de *Acacia*-soorten, en dat geldt voor zaden die zowel langs de takken worden geproduceerd als voor zaden die min of meer uit de grond moeten worden gegraven met behulp van de naar verhouding geënszins indrukwekkende snavel. In dit gedrag (als ook in het menu) lijken de Valkparkieten dus wederom erg sterk op de kakatoes die immers ook eterij, zoals knollen, wortels en zaden uit de grond opgraven. Ook de bessen van de Mistletoe (*Loranthus* sp.) schijnen, volgens Forshaw, te worden gegeten, ofschoon ik dit zelf nimmer heb mogen waarnemen. In dit verband mag ik overigens niet vergeten te vermelden, dat – net als dit bij kakatoesoorten het geval is – de Valkparkiet ook wel eens voedsel met de voet vasthoudt; dergelijke handelingen blijven echter zeldzaam. In het oosten van Queensland heb ik Valkparkieten zich te goed zien doen aan sorghum-krop; vooral na de broedtijd, als er volop jongen aan de groepjes worden toegevoegd, kan er wel eens wat schade worden aangericht. Vooral als ze in gezelschap zijn van de Roodrugparkieten (*Psephetus haematonotus*) – en dat zijn ze nogal eens!

Ook heb ik Valkparkieten veelvuldig in bloeiende eucalyptusbomen (*Eucalyptus microtheca*) waargenomen en het bleek dat zij zich daar tegoed deden aan de nectar uit de bloemen. Het komt me voor, dat de op de bloesems aanwezige insecten niet genegeerd zullen

worden. Veel, zometert alle zaadetende vogelsoorten, verstouwen meer insecten – vooral in de broedtijd – dan men op het eerste gezicht zou vermoeden, zodat ik er geënszins van zou opkijken als Valkparkieten dagelijks in grote aantallen kleine insecten, spinnetjes, slakjes e.d. verschalken. In gevangenschap heb ik Valken mierepoppen zien nuttigen!

Zoals uit het voorgaande blijkt, blijven Valkparkieten in het wild het grootste deel van de dag op de grond foerage-

door Dr. Thijs Vriends

ren naar zaadhoofdjes van gras- en onkruidzaden (vooral *Astrebla* sp.).

In kooi en voliëre zal voor Valkparkieten een rijke keuze aan voedsel aanwezig moeten zijn. Valkparkieten zijn, net als mensen, individualisten (ook al opereren zij in het wild gewoonlijk in groepjes), en de ene vogel vindt lekker wat de ander links laat liggen. Maar we zagen zojuist dat de Valkparkieten zich hoofdzakelijk met allerlei zaden voeden die zij op de grond of in lage struiken en bomen vinden; dergelijke zaden kunnen zowel rijp als halfrijp zijn. Het is bekend dat Australië het land is van de vele grassoorten, zodat er aan variatie voldoende mogelijkheden zijn. Valkparkieten – en natuurlijk geldt dit ook voor andere vogelsoorten – ontvangen in gevangenschap doorgaans een mengsel van harde, vaak erg droge zaden. Millet en witzaad zijn wel de twee belangrijkste zaden. Maar nu heeft millet onvoldoende lysine en arginine. Lysine is absoluut noodzakelijk voor zowel jonge als volwassen vogels; we vinden het namelijk terug in het veerpigment en een gebrek eraan resulteert natuurlijk in een gebrekkige veerpigmentatie. Arginine is ook een aminozuur en een uitermate belangrijke bouwstof van het veereiwit en daarom ook gedurende het gehele leven van de vogel een absolute 'must'.

Deze beide aminozuren behoren tot de zogenaamde 10 essentiële aminozuren (te weten, naast de twee genoemde: histidine, isoleucine, leucine, methionine, fenylalanine, threonine, tryptofaan en valine) waarbij tijdens een tijdelijk tekort van één ervan een adequate vorming van lichaamseiwit wordt gestag-

neerd, terwijl een chronisch tekort eraan onherroepelijk de dood van de vogel tot gevolg heeft; immers de versleten lichaamsweefsels worden niet meer door nieuwe vervangen. In de vrije natuur zullen Valkparkieten (en andere vogels natuurlijk) een gemis onmiddellijk aanvullen door bijvoorbeeld het eten van insecten e.d.; aangetoond is namelijk, dat het merendeel van deze "foerage" tamelijk veel lysine bevat. Arginine komt in alle erwitten voor. Voorts zal het niemand verwonderen te horen dat rijpe zaden natuurlijk aanzienlijk minder vitaminen zullen bevatten dan halfrijpe zaden. In dit verband mag ik nog opmerken, dat tekorten aan essentiële aminozuren bijvoorbeeld kunnen resulteren in de zogenaamde 'runners' of kruipers bij grasparkieten; de nestjongen zijn, als ze het nestblok hebben verlaten, niet in staat te vliegen, omdat zij te weinig veren bezitten.

Zaak is dus, dat we ervoor zorgen goed voedsel te verstrekken. Omdat wij aangewezen zijn op hetgeen via de handelaar is te betrekken, zal ons aanbod dus rijk en gevarieerd moeten zijn.

Laat ik, voordat ik enkele opmerkingen plaats over andere voedselbestanddelen dan zaad, eerst een menu geven dat dagelijks verstrekt moet worden; het is natuurlijk niet voldoende, maar onderverinding heeft me wel geleerd, dat de hoofdzaken voor een dagelijkse vereiste, met dit voer worden verstrekt.

5 gram gemengde zaden, te weten: kanariezaad, millet, gierst, trosgierst, gepelde haver en kleine zonnebloempitten;

18 gram groenvoer, te weten: een keuze uit of een kleine selectie van vogelmuur (mierik), sla, andijvie, paardebloemen, herderstasje, spinazie, Brussels lof, geweekte en gekiemde gras- en onkruidzaden, knaagtakken (wilg- en fruitboomtakken en vooral de takken van liguster; de blaadjes zijn zeker favoriet groenvoer voor de Valkparkiet);

¼ part van een zoete appel; af en toe afgewisseld door een stukje banaan;

11 gram volkorenbrood, waarvan de helft in melk geweekt;

5 gram mineralen, te weten: sepia, gemineraliseerde kalkblokjes, grit e.d.; er is in de handel een rijk assortiment verkrijgbaar.

osel

De

N.B. tijdens de broedtijd: 5 gram hotelcake, gemengd met honing, en ge-weekt in melk, naast opfokvoer (gebruik een betrouwbaar fabrieksmerk) voor grote parkieten en/of grasparkieten.

Het spreekt vanzelf, dat dit de minimale eisen zijn wat voeding betreft. Door het jaar zullen bepaalde behoeften groter worden, want, net als bij alle andere dieren, hebben ook Valkparkieten in gevangenschap behoefte aan een zo rijk mogelijk gevarieerd menu. Bedenk, dat een meer dan adequate voedselsamenstelling voor een belangrijk deel bepaalt hoe groot het succes voor de vogelliefhebber zal zijn. De voedselsamenstelling voor Valkparkieten moet, daar kunnen we ons niet aan onttrekken, dus alle denkbare voedingsstoffen bezitten die noodzakelijk zijn voor de groei en de energievoorziening, hetgeen dus tevens inhoudt, dat er bijvoorbeeld de noodzakelijke vitaminen, mineralen en sporelementen in aanwezig moeten zijn. De voedingserwitten die voor de groei noodzakelijk zijn moeten daarom van dien aard zijn dat ze een goed aminozurenpatroon aan de vogels garanderen. Wanneer bepaalde bouwstenen in het voedingserwit te minimaal aanwezig zijn, kunnen er groeistoornissen optreden. Ook tijdens de ruitijd zal de veder-vorming niet normaal verlopen als er essentiële aminozuren te weinig in het rantsoen zijn opgenomen. Zetmeel, suiker, vet en olie zorgen voor de energievoorziening en kunnen nooit dienen om de vogels te laten groeien. Uit deze energiestoffen kunnen de vogels dus ook geen veren vormen tijdens de ruitijd doch ze alleen gebruiken om te verbranden en daardoor de lichaamstemperatuur op peil te houden. Erg belangrijk dus, want hierdoor worden alle andere levensverrichtingen mogelijk, zoals lopen, vliegen, paren, broeden, en zovoort.

Hoeveel energiestoffen de vogels moeten opnemen is weer afhankelijk van de omstandigheden waaronder ze zijn gehuisvest. In een warme omgeving zal een overmaat aan zetmeel, suikers, vet en olie in het dagrantsoen al gauw leiden tot te veel vetvorming in het vogellichaam. Een overmaat aan olierijke zaden, zoals zonnepitten, hennep, lijnzaad en negerzaad moet dus vermeden worden.

Veel succes hebben diverse liefhebbers met de navolgende samenstellen die de Valkparkieten uitstekend in de behoefte gedurende de verschillende levensperiodes voorziet.

ZAADMENGSEL VOOR KWEKEN RUITIJD

15% zonnepitten
5% hennepzaad
8% gepelde haver
47% witte millet en/of La Plata millet
18% witzaad
4% negerzaad
3% boekweit
100%

Berekend ruw eiwit = 13,4%

Berekend ruw vet = 13,7%

ZAADMENGSEL VOOR RUSTPERIODE

12% zonnepitten
2% hennepzaad
4% gepelde haver
62% witte millet en/of La Plata millet
15% witzaad
2% negerzaad
3% boekweit

100%

Berekend ruw eiwit = 12,6%

Berekend ruw vet = 8,6%

In deze mengsels zien we duidelijk het verschil tussen de voederwaardencijfers. In de perioden, als de vogels moeten produceren, zijn deze cijfers daarbij aangepast. Vooral het verschil van 5,1% ruw vet tussen de beide mengsels valt op. Dit is om te voorkomen, dat de vogels tijdens de rustperiode te veel vet vormen in hun lichaam en daardoor nadien ongeschikt kunnen zijn als kweekvogel.

Het spreekt vanzelf, dat de vogelliefhebber deze mengsels in een verstandig gerantsoeneerde vorm de vogels moet aanbieden. Door volop te verstrekken kunnen ze weer hun eigen voorkeur voor bepaalde zaden laten blijken door alleen deze op te nemen en de rest door de ruimte te knoeien. Het samenstellen van een goed mengsel heeft bij deze methode van verstrekken geen enkele zin. Deze zaadmengsels dienen dan als basisvoeding voor de Valkparkieten als zaaftende vogels.

Voor iedere vogelliefhebber is het tevens duidelijk, dat er aanvullende eisen gesteld worden aan het voedsel gedurende de broedtijd en in de periode dat de ouders hun jongen grootbrengen.

Los van wat hierboven is gesteld acht ik het m'n plicht de liefhebber te vertellen, dat ik persoonlijk het absoluut noodzakelijk acht dat een koppel Valkparkieten dagelijks de beschikking moet hebben over de navolgende zaden, en dat de verhouding van deze zaden grotendeels afhangt van de periode waarin zij worden gegeven en de persoonlijke

smaak van de vogels; als men het aller eerst genoemde dagmenu daarbij in gedachten houdt kan er weinig mis gaan. De zaden die ik noodzakelijk vind zijn: panicum millet, witzaad (= kanariezaad), witte millet en La Plata millet boekweit, een weinig hennep en gepel de haver, negerzaad, trosgierst en - in geval de vogels een ietwat dunne ontlasting hebben - blauwmaanzaad. Voorts komen in aanmerking: gekiemde zaden (vooral in de broedtijd) en gras- en onkruidzaden. Tweemaal in de week enkele pinda's, maar vooral niet te veel, zijn eveneens welkom, maar we moeten ons in deze wel strikt houden aan de gegeven hoeveelheid om vet worden van de dieren te voorkomen; op grond hiervan zou ik pinda's achterwege laten als de vogels in een kooi of kleine (kamer-) volière zijn gehuisvest. Van de zaden moet - naast de gekiemde zaden en de zaden in aren - gekookte maïs zeker tijdens de broedtijd aanwezig zijn, maar ook tijdens de rustperiode en in het voorjaar kan het geen kwaad als de vogels hier vrijelijk over kunnen beschikken.

Overigens zijn er liefhebbers - waartoe ook ik behoor - die de zaden in afzonderlijke bakjes of in voerbakken met vakken verstrekken, met andere woorden niet in mengsels, maar voor elke zaadsoort een apart bakje of vak.

Ik ga er van uit, dat de vogel, ook in de volière, zijn eigen dokter moet zijn, zoals dat immers in de vrije natuur ook het geval is, en bij optredende tekorten niet zo lang zal zoeken tot hij datgene gevonden heeft dat aan die behoefte voldoet. In gemengde zaadrantsoenen zal de vogel zoveel verknoeien voordat hij de juiste heeft gevonden, dat het foerageren op deze manier - vooral als met nogal wat vogels heeft - een vrij kostbare zaak wordt. Over trosgierst kan ik zeggen dat mijn vogels daar het gehele jaar door van mogen genieten en zowe jong als oud doet dat dan ook! Een var de eerste zaden die jonge Valkparkieten nuttigen als ze niet meer door de ouders worden gevoerd, is trosgierst. Trosgierst kan daarenboven als 'lekkerrij' gelden bij het trainen (voor plezier of voor tentoonstellingen). In de broedtijd krijgen de broedparen - ongeacht of ze nu op eieren zitten of jongen voeren - geweekte (24 uur) en daarna met een handdoek droog gemaakte trosgierst de dieren zijn er dol op. Let er wel op dat u het niet genuttigde geweekte zaad 's avonds uit kooi of volière verwijderd om bederf (schimmelvorming) te voorkomen.

Tijdens drukke werkzaamheden buitenshuis, waardoor het niet altijd moge

lijk is alle werkzaamheden te verrichten die bij het dagelijks foerageren noodzakelijk zijn, kan men volstaan met de verpakte zaadsamenstellingen uit de handel. Aan de inhoudsopgave op de verpakking kunt u snel zien of deze ietwat overeenkomt met de eisen die wij aan een goede voeding stellen. Ik heb helaas moeten vaststellen dat in deze mengsels erg veel zonnebloempitten en hennep worden gedaan die natuurlijk zeer door de Valkparkieten worden gewaardeerd maar die door het erg hoge vetgehalte alleen mondjesmaat mogen worden gegeven (zoals ook uit onze samenstellingen blijkt); zeker geldt dit als de vogels in kooien worden gehouden, waardoor de bewegingsmogelijkheden (en dus 'het verliezen van vet') minimaal zijn.

In de periode dat de vogels aan gezinsuitbreiding 'doen' mogen ook groenvoer en fruit niet ontbreken, maar persoonlijk acht ik het noodzakelijk, dat ook dit voer het gehele jaar ruimschoots ter beschikking wordt gesteld. Goed groenvoer is: vogelmuur (mierik), gehakte paardebloemen (maar ook de hele 'pol', dus met wortel en al), sla, andijvie, spinazie, wortelloof, en u raadde het al, de blaadjes van liguster, want van het laatste kunnen ze nimmer genoeg krijgen, lijkt wel! Dagelijks enkele takken betekent voor hen een waar feestje!

Onder groenvoer wil ik ook gekiemde zaden rekenen, waar veel van wordt gegeten, vooral (weer) in de broedtijd. Hetzelfde geldt voor gekookte mais (we zeiden het reeds), dat als opfokvoer goede diensten kan doen. Voorts komen wilgetakken, fruitboomtakken e.d. in aanmerking. Let er scrupuleus op dat alle takken, fruit en groenvoer nimmer met insecticides bespoten zijn, omdat dit onherroepelijk schadelijk is voor uw vogelbestand. Verder de genoemde takken elke morgen. Door ze in een pot met water te steken (de pot zelf graaft u tot aan de rand in de grond en voorziet hem van een 'gazen deksel') blijven ze langer vers. Afgezien van de rijke voedselbestanddelen heeft het verstrekken van takken een therapeutische waarde; de vogels nl. zijn daadwerkelijk bezig, vervelen zich dus ook niet en zullen daarom bijvoorbeeld veerpijken en kannibalisme achterwege laten; twee minder prettige gebeurtenissen die zich vaak voordoen als de vogels niets om "handen hebben".

Maak, wat groenvoer betreft, overigens niet de fout van veel aviculturisten te denken dat sla voldoende groenvoer is, m.a.w. voldoende vitamines etc. zal geven aan de vogels; sla bestaat ca. 95% uit water! De veiligste manier om groen-

voer aan uw vogels te geven is uitsluitend groenvoer te betrekken... uit uw eigen tuin. Dan alleen kunt u er zeker van zijn dat er niet gespoten is met allerlei insecticides. Wassen en uitslaan van groenvoer geeft geenszins garantie dat het nu veilig zou zijn! En wist u dat de reeds eerder genoemde paardebloemen zeer veel rijker aan vitamines enz. zijn dan menig 'gecultiveerde' groente; hetzelfde kan worden gesteld van vogelmuur of -mierik.

Door het jaar, maar vooral weer tijdens de broedtijd, kan oud verkruimeld brood, gemengd met kleine meelwormen en mierenpoppen ('miereneieren') en hard gekookt ei als uitstekend opfokvoer dienen; ook de in de handel verkrijgbare opfokvoerders voor grote parkieten zijn uitstekend. Let u er wel op de meelwormen te doden (haal ze in een oude nylonkous even door kokend water), daar vooral de wat 'forsere' exemplaren in staat zijn, eenmaal door de vogel ingeslikt (vogels kauwen immers niet), zich door de maagwand te vreten, met alle nare gevolgen van dien. Wat de fabrieksmerken betreft raad ik u aan enkele experimenten te doen; merk de schaaltes waarin u het rantsoen aanbiedt en zie waar de vogels het liefste van snoepen; ik zei al eerder, dat ook Valkparkieten individualisten zijn, zodat het heel wel mogelijk is, dat u enkele merken zult moeten aanhouden; immers: over smaak valt niet te twisten!

In de broedtijd geef ik de koppels van Valkparkieten ook graag in melk geweekte hotelcake en/of geweekte broodkorsten (bruin). Ze snoepen er niet alleen zelf graag van, maar geven het ook volop aan hun jongen op het nest. En dat is juist wat wij wensen, omdat immers, zo u weet, koemelk erg rijk is aan lysine! Door het opfokvoer meng ik steeds enkele druppels AD en B2 en B12 vitamines, volgens de gebruiksaanwijzing; ook in het drinkwater doe ik dagelijks enkele druppels. Ik doe dit mede door het feit, dat de rijpe, dus droge zaden uit het menu veel van hun vitamingehalte hebben verloren. Zaden zijn ook laag aan mineralen en aan sodium zouten, maar ze zijn voor dierlijke weefsels onontbeerlijk. Vandaar dat er ook mineralen op het menu aanwezig moeten zijn. Calcium is bijvoorbeeld onmisbaar voor het beendergestel (beenweefsel) en voor de vorming van de eischaal. Vandaar dat Valkparkieten het gehele jaar de beschikking moeten hebben over sepia, grit en kalk (mortel). Ook in groenvoer (zie boven) komen vele nuttige en onmisbare mineralen voor. In dit verband wijs ik er op, dat ook grit, samen met scherpe maagkiesel, voor

een betere vertering zorgt, door maling van de gepelde zaden in de spiermaag. Hierdoor krijgen de verteringssappen een betere inwerking op het voedsel en dit zal de conditie van de vogel weer ten goede komen. Grit en scherpe maagkiesel worden het beste in platte schotels gegeven en mogen niet worden vermengd met andere mineralen. Stukken sepia en mineraalblokjes moeten goed zijn bevestigd, zodat de vogels er gemakkelijk aan kunnen knagen. Anders kunnen de vogels ermee gaan slijpen, ze laten vallen en daardoor bevuilen. De vogels te veel sepia als enige kalkbron op te laten nemen is niet aan te bevelen. Het zoutgehalte daarin zou te hoog kunnen zijn en dit is dan de oorzaak, dat te veel vocht in de spiercellen wordt vastgehouden. Op het strand gevonden sepia dient men minstens enkele dagen te logen, omdat 'verse sepia' veel en veel te hoog is aan zouten.

Ondanks een rijk scala aan voedselbestanddelen zal men vaak kunnen vaststellen, dat Valkparkieten - net als vele andere kooi- en voliërevogels die als 'zaadeters' te boek staan - kleine hoeveelheden van de eigen uitwerpselen eten. Dit wordt vaak gedaan om bepaalde vitaminetekorten op te heffen. In de uitwerpselen bevinden zich vele vitamines van het B-complex (waaronder de belangrijke B2 (riboflavine) en B12 (cyanocobalamine)). Men moet hier als vogelliefhebber niet te veel van schrikken, want dit verschijnsel doet zich ook vaak in het wild voor bij zowel vogels als zoogdieren (denk aan wolven, honden, konijnen, paarden e.d.); ook de uitwerpselen van collegae worden wel aangepikt. Wat het drinken betreft de volgende opmerkingen: door de aard van het rantsoen (met nogal wat groenvoer) drinken Valkparkieten weinig, ook in het wild gaan ze enkel 's avonds naar de drinkplaatsen. Het spreekt echter vanzelf, dat dagelijks de vogels moeten kunnen beschikken over schoon, vers water, dit mag gerust water uit de kraan zijn of anders regenwater (als het drinkwater bijv. te sterk kalkhoudend is, of schoon dit vooral tegen de broedtijd zeker niet zo gevaarlijk is!). Veel liefhebbers denken er goed aan te doen water te koken, maar gekookt water heeft geen lekkere smaak, is dood en daardoor onaantrekkelijk voor de vogels. Drinkwater kan men aanbieden in eenzelfde type schaal als waarin het zaad wordt verstrekt, maar ook in klembare drinkbakjes en fonteintjes kan water worden aangeboden. De fonteintjes geven langer schoon water dan open bakken en schalen, waarin allerlei vuil en bacteriën sneller kunnen komen.

voedsel

De

Kweken met de vink deel 2

door Wiel Höppener

De voeding.

Voor het in goede conditie houden van de vinken is een goede, verantwoorde voeding een allereerste vereiste. Voldoende en geschikt voedsel is bepalend of de vogels tot broeden zullen overgaan. Velen denken dat alles maar vanzelf gaat, maar dat is niet zo, integendeel.

De normale gang van zaken is dat de liefhebber het in de handel zijnde zaadmengsel koopt. Wat de samenstelling hiervan is komt hij nooit te weten, dat weet alleen de fabrikant (dat noemen ze fabrieksgeheim). Welk merk u voert of voeren moet, daar bemoei ik mij niet mee en ik heb er ook geen behoefte aan om reclame te maken voor een bepaald merk. Alleen wil ik u er wel even op attenderen dat vogels die in een buiten-volière gehuisvest zijn, die aan grote temperatuurswisselingen blootgesteld zijn, zoals zon, regen en kou, grotere eisen aan het voedingspakket stellen, dan vogels die in een binnenverblijf gehuisvest zijn.

Hoofdvoedsel.

Zoals ik daarnet al verteld heb, is het hoofdvoedsel dat wij liefhebbers aan de vinken verstrekken, het bekende voliërsaad of te wel wildzangzaad. Het merk is niet zo belangrijk, want de concurrentie onder de fabrikanten ervan is zo groot, dat de onderlinge kwaliteit niet veel verschilt.

Bent u van mening dat de door u gekochte zaadmengeling goed is, houdt u dan daaraan en laat u niets aanpraten door vertegenwoordigers, die hun merk als het allerbeste aanprezen.

Wilt u ondanks alles toch een keer van zaadmengeling veranderen, doe dat dan geleidelijk aan, dus in het begin even mengen en liever niet midden in het broedseizoen.

Nu zijn er ook nog veel liefhebbers, meer als u denkt, die aan de in de handel zijnde zaadmengeling, naar eigen inzicht en in de overtuiging de kwaliteit van de mengeling te verbeteren, nog enkele ingrediënten hiaraan toevoegen met name: raapzaad, hennep, nigerzaad, slazaad, lijnzaad, distelzaad en vooral zonnebloempitten. Dat moet iedereen maar voor zichzelf uitmaken. Persoonlijk ben ik geen voorstander van deze kunstgrepen omdat de meesten

maar op goed geluk en naar eigen inzicht mengen.

Onkruidzaden.

De doorsnee vogelliefhebber weet onderhand wel dat zijn vogels meer nodig hebben als alleen maar hardvoer. Ook de onkruidzaden nemen in de voeding van de vinken een belangrijke plaats in. Elke vogelsoort heeft een voorkeur voor bepaalde zaden en voor de vink zijn dat afhankelijk van de tijd van het jaar in rijpe of halfrijpe toestand: zuring, raapzaad, perzikkruid, slazaad, korenbloem, hennepnetel, raket, weegbree, els, haver, herderstasje en duizendknoop.

Als groenvoer wordt ook vaak vogelmuur verstrekt, alsmede ook boerenkool, spinazie en andijvie (met mate). Ook fruit mag u de vinken mondjesmaat geven en hier noem ik met name: stukjes appel, peer, tomaat, wortel, sinaasappel, meloen, kers, druif, grapefruit, bessen, rozijnen en krenten. Deze laatste twee kunnen ook in geweekte vorm aan de vogels aangeboden worden. Voor de versterking van fruit, heb ik kleine plankjes met enkele uitstekende kleine spijkers waarop ik het fruit vastprik. Om te voorkomen dat het smerig wordt, heb ik onder de plankjes een voetje van ongeveer 10 cm. bevestigd.

Gekiemde zaden

Gekiemde zaden zijn uiterst waardevol als voeding voor de vinken, trouwens voor al onze vogels. De meest bekende zaden bij de liefhebbers zijn: nootzoet raapzaad, nigerzaad, zonnebloem- en safflorpitten, tarwe en radijszaad. Ook hier zal evenals dit bij mij het geval is, de voorkeur naar bepaalde zaden uitgaan. Omdat het tot ontkiemen komen van de zaden onderling nogal sterk verschilt, (radijszaad kiemt het snelst) gaat mijn voorkeur uit naar nootzoet raapzaad en nigerzaad, omdat deze beiden zówat gelijktijdig gaan kiemen. Ik meng een verhouding van twee delen raapzaad op een deel nigerzaad.

Aanmaken kiemzaad

Als je honderd mensen hebt, dan heb je ook honderd meningen. Zo is het ook met het aanmaken van kiemzaad. Iedereen doet het op zijn eigen manier. Op mijn dia-lezingen krijg ik soms wat te horen als het onderwerp kiemvoer ter sprake komt. Uitspraken als: "ik zet mijn kiemzaad 24 tot 48 uur onder water en het kiemt nog niet!" is een veelgehoorde klacht. Dat klopt mensen, zeg ik dan, want dan is het zaad verzopen.

Om een groot aantal liefhebbers de helpende hand te bieden, zal ik u mijn methode vertellen. Ik doe een hoeveelheid kiemzaad, voldoende voor twee dagen in een plastic kommetje en giet daar wat water op zodat alle zaad onder water staat. Na ongeveer vijf uur (en nie langer) giet ik het kiemzaad op een draadzeef en spoel het onder de kraan flink schoon. Daarna zet ik de zeef met het natte zaad op het plastic kommetje dat nu als lekbakje dient, onder in de aanrechtkast. De volgende morgen schep ik het inmiddels droog geworden zaad in een linnen zakje, spoel het wederom schoon onder de kraan en plaat het weer op de zeef op het kommetje om uit te lekken in de aanrechtkast. De volgende morgen is mijn kiemvoer klaar om te voeren, nadat ik het eers weer flink heb schoongespoeld. De zaadjes hebben dan allemaal kiemer van 1 tot 2 mm en dat is ideaal. Hoe korter de kiemen hoe beter. Met dit kiemvoer kom ik dan twee dagen uit. Zou ik er langer mee doen, dan worden de kiemen te lang en verliest het kiemvoer aan kwaliteit. Het kiemvoer voor de tweede dag bewaar ik in de koelkast dan kiem het niet zo snel. Er zijn handelaren die beweren dat hoe langer de kiemen zijn hoe beter. Dus 1 cm lang en dat de topjes van de kiemen al groen worden. I mag mij gerust eigenwijs vinden, maar in het laatste geval spreek ik niet mee van kiemvoer maar van groenvoer. En dan nog dit, vijf uur onder water liggen van het zaad is meer dan voldoende. Zaad dat daarna niet gaat kiemen is of te oud of niet kiemkrachtig. Terug brengen naar de handelaar en nieuw zaad vragen is dan de enige oplossing.

Bijvoeder.

Naast de zaadmengeling kennen we ook nog een **zachtvoer** dat voor de vogels nuttige stoffen moet bevatten, het bekende eivoer, kracht- of opfokvoer. Vinkenvoeding is zeer veelzijdig en ze mag ook deze vorm van voeding niet of het vinkenmenu ontbreken. Eivoer da alleen op vinken afgestemd is, kunnen we in de handel helaas nog niet kopen. Daarom moet de vinkenier dit eivoer zelf aanvullen met bijv. levende en gedroogde insecten, gekiemde zaden, vitamines, gekookte schelvis, gemalen hennep etc. om op deze manier een naar eigen inzicht geschikt vinkenkracht- of opfokvoer samen te stellen. Een vast recept met de juiste verhoudingen, om een verantwoord vinken eivoer

De

osel

zelf aan te maken, ken ik helaas ook niet.

Speciale producten.

Wanneer we bij de zaadhandelaar om ons heen kijken, dan worden we onderhand duizelig van de veelheid aan preparaten die ons voor onze vogels te koop worden aangeboden. Ik zeg wel eens gekscherend: "voor elk pijntje is er wel een snoepje". Ze staan daar op een rijtje: vitaminen, ruihulp, broeddrijf, kleurstoffen, mineralen, producten die de vruchtbaarheid en het zingen bevorderen. Toe maar, het kan niet op. Dan is er ook nog keus in druppeltjes, poedertjes en tabletjes. U kunt het krijgen (kopen) zoals u wilt en als je ze niet koopt, zou je een schuldgevoel kunnen krijgen dat je je vogels iets te kort doet. Mag allemaal wel zijn, maar de meeste liefhebbers weten niet waar ze aan beginnen, omdat ze niet ter zake deskundig zijn. Ik wil beslist de handelaren het brood niet uit de mond stelen, maar ik kies toch liever de veiligste weg. Als mijn vogels wat mankeren, raadpleeg ik een dierenarts. Helaas moet ik ook toegeven, de goeden niet te na gesproken, dat vele dierenartsen nog niet goed genoeg raad weten met onze vogelproblemen. Sorry dokter, maar het is zo.

Levend voer

Al ruim vóór het broedseizoen begint, zijn levend voer of dierlijke eiwitten voor de vinken onontbeerlijk. Enerzijds dat de vogels er aan gewend zijn als het broedseizoen begint en anderzijds dat die dierlijke eiwitten, het in broedconditie komen van de vogels bevorderen. Bij het grootbrengen van de jongen en dat zeker de eerste week, voeren de ouders erg veel insecten en ander levend voer. Wil men dus kweken met vinken, dan is de liefhebber onvoorwaardelijk gebonden aan het verstrekken van een rijke variatie aan dierlijk voedsel. Dit kan bestaan uit: bladluizen, mierenpoppen, meelwormen, rupsen, slakjes, kevertjes, spinners, sprinkhanen, pissebedden, vliegen en ander klein ongedierte. Verder kunt u dat menu nog aanvullen met pinkys en vleesmaden. Zelf verstrek ik **nooit vleesmaden** aan mijn vogels, omdat deze op een gegeven moment zelfs giftig voor ze kunnen zijn. Wilt u ze toch voeren, dan mag dat, maar ik adviseer u dan wel, dat u ze eerst in een bakje doet met zeker een laagje van 1 cm scherp zand er overheen waardoor ze naar boven moeten kruipen. U kunt ze ook even in heet water dompelen, dat vind ik persoonlijk nog beter. Met de verstrekking van dierlijk voedsel begin ik al in de winter en wel twee

dagen per week. Eén dag enkele meelwormen en één dag wat mierenpoppen onder het eivoer. Waarom ik dat doe, heb ik net in de aanhef van dit hoofdstuk "Levend voer" aan u duidelijk gemaakt.

Drinkwater

Ja, ook het drinkwater neemt een belangrijke plaats in bij de verzorging of voeding van de vinken en dat wordt door een aantal liefhebbers wel eens verwaarloosd.

Als drinkwater geven wij de vinken normaal leidingwater in een **dagelijks** vers schoongespoelde drinkfles of drinkballon. Om te voorkomen dat de vogels in het drinkwater gaan baden en het gevolg daarvan vervuilen, is het raadzaam de drinkopeningen in de drinkfles of drinkballon zo klein mogelijk te houden. Heeft men open drinkbakken, dan kan men deze met gaas bedekken om te voorkomen dat de vogels er in gaan baden.

Bij vorst is dit zonder meer noodzakelijk in een buitenvolière, want het gebeurt maar al te vaak dat de 's winters badende vogels, door bevrozing omkomen. En dat mag bij een echte vogelliefhebber niet gebeuren.

Badwater

Naast het drinkwater hebben de vinken ook behoefte aan badwater en de echte vinkeniers weten dat vinken veel en graag baden. Het badwater laat ik niet langer dan twee uur per dag bij de vogels staan. Dit om reden dat het water door het baden vrij snel vuil wordt en om de kans zo klein mogelijk te houden, dat de vinken het vervuilde badwater als drinkwater gebruiken.

Om deze laatste reden kan men ook wat Geza-sept of jodium aan het badwater toevoegen.

De kweek

Dit is ongetwijfeld het hoofdstuk waar de meeste interesse naar uit gaat, al heeft naar ik hoop het voorgaande wat ik over de vink heb geschreven uw belangstelling gewekt.

De kweektijd is en blijft voor ons vogelliefhebbers de mooiste tijd van het jaar. Daarin kunnen we ons volledig uitleven in onze hobby, alhoewel de liefhebber er zich ook bewust van moet zijn dat het een tijd kan zijn van kwekersvreugde maar ook van pech en tegenslag.

Wildzangvogels kweken is fascinerend, maar we moeten nog steeds leergeeld betalen en elk broedresultaat is een stapje vooruit. Wie wildzangvogels wil kweken om zijn hobby zelfbedruipend te maken, of er goed geld aan te verdienen, komt bedrogen uit.

De kweek met de vink staat eigenlijk nog in de kinderschoenen, daar deze vogel niet direct de gemakkelijkste kweekvogel is. Maar met de vink zijn net zo goed broedresultaten te behalen als met de andere toegestane wildzangvogels. Alleen moet je effe een paar dingetjes weten en hier zie ik de oude rotten in het vak heimelijk in hun vuistje lachen.

Aangezien de vink hoe langer hoe meer als kweekvogel in de belangstelling komt, wil ik door middel van dit vinkenverhaal de beginnende en onervaren kwekers een eindje op weg helpen om met deze topzanger tot broedresultaten te komen.

Willen wij onze naam "**Wildzangkwekers**" eer aan doen, dan zullen wij er samen naar moeten streven dat over een aantal jaren, uitsluitend eigenkweekvogels onze volièrés bevolken en om het in vinkenierstaal te zeggen: "**eigenkweek vinken aan de lat**".

De kweektijd.

Zo omstreeks de maand Maart weet iedere vogelliefhebber dat het broedseizoen in aantocht is en dat de vogels paarlustig worden. Het is een natuurlijke zaak, een instinctieve drang tot handhaving van de soort. Voldoende en geschikt voedsel is bepalend of de vogels in de vrije natuur tot broeden zullen overgaan.

Al vroeg in het voorjaar, eind februari-begin maart laat de vinkenman zijn lied (vinkenslag) horen. Door zijn lied probeert hij één vrouwtje te lokken en wil hij aan eventuele mannelijke soortgenoten duidelijk maken dat dit zijn territorium is en dat hij geen indringers zal dulden.

Nu is het volgende voor de beginnende vinkenwerker zeer belangrijk. Stel, u plaatst een vinkenman samen met een pop in uw volièré en u vertrouwt er verder op dat alles voor elkaar zal komen, dan **kan** het gebeuren, al uw goede bedoelingen ten spijt, dat de pop de man niet aanvaardt. De pop namelijk kiest haar man naar de slag en u weet dat de slag het vinkenlied is en dat het vele variëteiten kent.

Als er op gehoorafstand van de pop een vinkenman in een kooi zit te fluiten of in een boom in de naaste omgeving, dan is de kans groot dat de pop **die man** kiest omdat zijn lied haar het meest bevalt. Ze zal dan steeds tegen het gaas aanvliegen om bij die andere man te komen en zal met de haar toegewezen partner géén paar vormen.

Van broedresultaten kan in dit geval dus geen sprake zijn en de afgewezen minnaar zal zijn gram halen door regelmatig

met de pop te vechten. Het is dus wenselijk, dat de pop maar één man, die bij haar geplaatste, kan horen. Als de vinken eenmaal gepaard zijn, heeft de zang van een andere man geen invloed meer op de pop.

Een andere mogelijkheid is om meerdere popjes bij één man te plaatsen. Voorzie dan van te voren de popjes van een verschillend gekleurde knijpring om een pootje, zodat u naderhand, als zich een paar gevormd heeft, de overige popjes gemakkelijk kunt herkennen en wegnemen.

Het is absoluut af te raden om meerdere popjes bij één vinkenman te houden in de hoop op betere broedresultaten. Nooit doen, dat gaat altijd fout.

Omstreeks de tweede helft van april beginnen de vinken in de natuur aan de nestbouw. Dit kan afhankelijk van het weer, ook wat eerder of later zijn. Het is belangrijk dat de vogelliefhebber weet, dat eigenkweek vinken in de volière vroeger in broedconditie zijn, dan de vogels in de natuur. Dat is voor een belangrijk deel terug te voeren op de juiste voeding en de verzorging van de vogels door de liefhebber.

Voor ons kwekers is het behalen van broedresultaten met onze vogels, de bekroning van onze liefhebberij. Het al of niet slagen daarvan is ook gedeeltelijk van de liefhebber afhankelijk en daarom moet deze er vóór die tijd voor zorgen dat:

1. Het vogelverblijf in uitstekende staat verkeert als de vogels in voortplantingsconditie zijn.
2. In het vogelverblijf voldoende nestgelegenheden zijn en hiertoe behoren ook enkele **grote** tralienestkastjes bevestigd langs de wand.
3. Een doelmatige beplanting aanwezig is en er maar één koppel vogels per ruimte gehuisvest is.
4. Voldoende schuilgelegenheid in en zoveel mogelijk rust rondom het vogelverblijf is.
5. De vogels door een juiste en verantwoorde voeding, in broedconditie zijn gebracht.
6. Hij nooit tijdens het broedseizoen vogels moet verplaatsen.

Kweekparen

Het is onderhand meer als bekend dat de kans om tot broedresultaten te komen, met eigenkweek vogels het grootste is. Helaas zijn er nog te weinig liefhebbers die over dergelijke vogels kunnen beschikken. Daarom moeten de meesten onder ons starten: op hoop van zegen. Ga daarom als volgt te werk. Plaats de vinken reeds in het najaar per koppel apart bij elkaar en houdt ze in-

dien mogelijk het gehele jaar bij elkaar. Dat moet u zeker doen als ze eenmaal voor nakomelingen hebben gezorgd. Bent u uiteraard maar in het bezit van één koppel vinken, dan heeft u geen andere keus.

Observatie

De eerste aanzet voor een geslaagde kweek en dat geldt zeer zeker voor de vinken, is het observeren van de vogels. Die observatie moet al geruime tijd vóór het broedseizoen beginnen en omdat u niet alles kunt onthouden moet u regelmatig **aantekeningen maken**.

De vinken zijn in de wintermaanden zeer verdraagzaam en kunnen zodoende met meerdere soortgenoten in dezelfde ruimte geplaatst worden. Nu kan het gebeuren dat in deze tijd reeds, een pop steeds in de nabijheid van dezelfde man vertoeft. Dit zou dus een paar kunnen worden. Ikzelf reken dit tot de uitzonderingen bij de vinken. De normale gang van zaken is, dat de pop pas in het voorjaar haar partner kiest aan de hand van zijn lied. Maar ja, ook deze mogelijkheid wil ik u even aangeven.

Onlangs uw goede zorgen en observatie, kan het gebeuren dat de vinkenkweek met eerstejaars vogels niet tot succes zal leiden. Oorzaken kunnen zijn: Slechte- of zelfs géén nestbouw, eieren op de grond, of onbevuchte eieren, te jonge kweekvogels, ongunstige weersomstandigheden etc. Laat u dan niet ontmoedigen en geef de hoop niet op, dat is normaal en kan zelfs de meest ervaren kwekers overkomen. Doe deze vogels niet van de hand, maar geef ze het volgend jaar een nieuwe kans.

De vink, van nature toch al schuw, heeft een tijd nodig om aan de volière te wennen. Heb dus geduld, hoe moeilijk dat soms ook is. De nieuwe lente en daarmee het nieuwe broedseizoen komt zeker en wie weet wat voor fijne dingen u dan nog te wachten staan.

De paarlust

Bij het begin van de lente, bij het lengen van de dagen, zullen onze vinken mits ze goed gezond zijn, langzaam maar zeker paarlustig worden. Dit kunnen wij bevorderen door de zaadmengeling wat te wijzigen, met dien verstande dat we wat ruimere hoeveelheid gepelde haver, hennep- en nigerzaad hieraan toevoegen. Verder wil ik niet gaan. De echte vinkenier heeft misschien nog enkele andere mij niet bekende middeljes achter de hand om zijn vinken in topconditie te brengen.

De dan in de natuur aanwezige halfrijpe onkruidzaden bevordert de paarlust van de vogels. Hetzelfde meen ik te mo-

gen zeggen van tarwekiemolie in he drinkwater en verse tarwekiemen (te koop bij de zaadhandelaar of zelfs bij bakker) gemengd onder het eivoer. Kwaad kan het in geen geval. Ook het met mate voeren van dierlijke eiwitten of levend voer, zoals meelwormen, mierebieters en pinky's, bevordert het in broedconditie komen van de vinken.

Een paarlustige man is direct te herkennen. Zijn snavel die door het jaar lichtbruin is, wordt bij het begin van het broedseizoen blauw. De vinkenier zegt dan dat de vinkenman het vuur heeft, vurig is.

Het paringsritueel

Bij de man zullen wij het eerst de paarlust opmerken maar ook aan het gedrag van de pop valt dit waar te nemen, want ze vliegt dan regelmatig naar dezelfde plaats, op zoek naar een geschikte nestgelegenheden.

De beginnende vinkenkeker zal zich het hart vasthouden als hij ziet hoe een vinkenhuwelijk tot stand komt. De vinkenman, die als een tiran te keer gaat en de pop fel achtervolgt, zodat de veren er vanaf vliegen. In gedachten zie je al bloed vloeien, maar zover komt het niet. Deze ceremonie is een normale gang van zaken, de vinkenman moet heel wat moeite moet doen om zijn vrouwtje te veroveren. Hij houdt de pop steeds scherp in de gaten en laat onder wiegende bewegingen de witte spiegels van zijn vleugels zien om zodoende indruk te maken op de pop. Ook gaat hij om haar aandacht te trekken "schudden" met omlaaghangende vleugels. Als de pop in zijn buurt komt, laat hij zijn lied heel vlug achter elkaar, heel zachtjes (lokkend), maar wel fel horen. De vinkendame geeft zich zo snel nog niet gewonnen, doet net of ze de haar het hol makende man niet ziet en trekt zich zo te zien nergens wat van aan. Dan volgt weer een felle achtervolging onder agressief zingen van de man, die steeds meer opgewonden raakt. Op zeker moment lijkt de pop dan overtuigd van zijn liefde, ze gaat zitten en neemt de paarhouding aan, onder het geven van lokgeluidjes (juup-juup). Direct hierna vindt de eerste paring plaats en is het huwelijk gesloten.

Vinken paren meermalen per dag, ongeacht het uur. De meeste wildzangvogels paren hoofdzakelijk in de morgenuren.

Zo hebben we dus gezien dat de vinkenman veel moeite doet om zijn vrouwtje te veroveren. Het loont uiteraard de moeite, want is het vinkenhuwelijk eenmaal gesloten, dan blijven de partners elkaar trouw voor het leven.

De kleine Timalia's van het geslacht YUHINA

De Yuhina's behoren wetenschappelijk tot de grote familie van de Timaliidae (Timaliidae), deze familie behoort weer tot de orde van de Passeriformes ofwel de zangvogels.

De Yuhina's zijn over het algemeen kleine vogeltjes, die zeer geliefd zijn bij de meeste liefhebbers van insecten- en vruchtenetende vogels. Ze worden helaas maar zeer weinig ingevoerd en dan nog in zeer beperkte mate. Gelukkig zijn er al met verschillende soorten broedresultaten behaald.

Als ze na invoer, goed geacclimatiseerd worden, zijn het sterke vogeltjes, waar jarenlang zeer veel plezier aan te beleven is. Hoewel hun kleurenrijkdom niet erg groot is voor het merendeel van donker- tot lichtbruin, zijn ze door hun gedragingen in kooi en volière een lust

Tekst: Ed Wessels.

Foto: Horst Bielfeld.

voor het oog. Tegenover elkaar als paar zijn ze zeer aanhankelijk maar meerdere paren in dezelfde ruimte verdragen elkaar niet zo best, en als ze broedrijp worden, kunnen ze tegenover andere vogels zeer agressief worden. Het beste is dan om maar een paartje in een bepaalde ruimte te houden.

De vele soorten, maar hierover later, komen allemaal in Z.O. Azië, het vogelrijke gebied van de Himalajahellingen in India, Birma, Thailand enz. enz. en ook op het eiland Taiwan (een soort).

Ze leven in de bergwouden in de onderste struikvegetatie, waar ze in groepen ook in gezelschap met andere vogels, hun voedsel zoeken, als allerlei kleine insecten, bessen, en eigenlijk al-

les wat ze daar als voeding vinden. Insecten zijn wel hun hoofdvoedsel, zodat we daarmee goed rekening moeten houden in de kooi of volière.

Uit het feit, dat ze op de berghellingen van de Himalaja wonen, soms zelf tot een vrij grote hoogte van zo'n 2000 - 3000 m. zijn ze ook zeer goed bestand tegen ons klimaat want daar op die berghellingen is het helemaal niet warm meer, maar vrij koel en erg vochtig. Ze zijn dan ook zeker in de buitenvolière te houden, behalve in de winter, dan prefereer ik toch een weinig verwarmde binnenvolière.

De grootte van alle Yuhina's varieert van zo'n 11-14 cm. dus wel aan de kleine kant, desondanks hebben ze wel de ruimte nodig, want ze zijn erg beweeglijk en zitten geen ogenblik stil.

Voor een goede verzorging in kooi- en/of volière hebben ze volop levend voer nodig, als buffalowormen, kleine witte meelwormen, mierenpoppen of ander klein levend spul. Daarnaast wat zoete, zachte vruchten en waar ze gek op zijn een goede nectar drank.

Het verdient aanbeveling ook wat universeelvoer te geven, vooral het zgn. honingvoer wordt wel gegeten, zij het met mate.

Vanzelfsprekend volop badwater, baden doen ze graag, soms wel meermalen per dag. Met bovenstaande verzorging kunnen wij ze in prima conditie krijgen.

Van enkele soorten zijn reeds broedresultaten gemeld, nl van de Zwartkintimalie (*Yuhina nigrimenta*) de Roestnektimalie (*Yuhina flavicollis*). Van de Streptimalie (*Yuhina castaniceps*) heb ik zelf wel eieren gehad, maar helaas werden ze niet bebroed. Ook van de Formosatimalie (*Yuhina brunniceps*) worden zeer recent broedresultaten gemeld. Het moeilijke bij deze vogeltjes is ook weer het samenstellen van een koppel omdat er geen enkel verschil te zien is tussen man en pop. Alleen aan hun uiterlijke gedragingen kan je opmaken, dat het een koppel is. Het mannetje zingt ook wel, maar heel zachtjes, zodat je goed moet opletten het te horen of te zien.

Ik hoop van ganser harte, dat er met deze leuke interessante vogeltjes meer gekweekt zal gaan worden, ze verdienen het ten volle, en het is bittere noodzaak. Nu kom ik tot een beschrijving van de meest bekende soorten.

Allereerst de **Zwartkintimalie** (*Yuhina nigrimenta*). Dit vogeltje wordt ook dikwijls betiteld met "Dwergtimalie" of "Kuiftimalie". Beiden benamingen zijn verwarrend en m.i. foutief, alle Yuhina's zijn klein en dwergen in hun soort, ook hebben ze allemaal min of meer een kuif(je). De Nederlandse naamgevingen zijn toch al zo moeilijk, laten we dan ook voor een bepaalde vogel geen verschillende, misleidende namen gebruiken, maar ons bij de juiste naam houden. Deze "Zwartkintimalie" is wel de kleinste soort, ze meten maar goed 10 cm. Opvallend is het heel kleine zwarte keelvlekje, de grijze wangen, de donkere kuif en de lichtvleeskleurige pootjes. Deze soort is afkomstig uit praktisch het gehele Himalajagebied.

Dan de **Roestnektimalie** (*Yuhina flavicollis*) is een paar cm. groter dan de Zwartkin zo'n 14 cm. Opvallend is de zeer lichte buik met aan de flanken een donkere streep-tekening, kop en kuif zijn weer donkerbruin, overgaand in de gele nekband. Aan de kop vallen nog op de donkere baardstreepjes. De bovenzijde is vrij egaal bruin. Ook deze soort komt voor in het hele Himalajagebied, maar ook meer naar het zuiden in Thailand, Birma en Laos. Helaas is deze soort al jaren niet meer ingevoerd, laten de-gene die ze nog hebben er erg zuinig op zijn.

Van het eiland Taiwan (het vroegere Formosa) is de laatste tijd vrij veel ingevoerd de **Formosatimalie** (*Yuhina brunniceps*). Deze soort wordt ook wel foutief "bruinkoptimalie" genoemd. Deze soort heeft alleen een bruin kuifje, geen

bruine kop. De grootte is 13 cm. Zoals gezegd hebben ze een donker bruine kuif, een licht grijze wangvlek, afgezet met een donker bandje, beginnend bij de snavel en doorlopend tot achter het oog. De onderzijde is beigeachtig, de flanken kastanje bruin getekend, de bovenzijde is bruin. Het snaveltje is zwart en de pootjes zijn donker vleeskleurig. Tenslotte de **Streptimalie** (*Yuhina castaniceps*). Bij mijn weten maar een maal ongeveer 2 jaar geleden ingevoerd. De grootte is ± 13 cm. Opvallend is naast zijn korte donkere kuif, de kastanjebruine oorstreek, met heel fijne witte streepjes, de bovenzijde is bruin, de onderzijde grijsachtig, de staart is bruin met witte vlekken aan de onderkant. Deze soort is inheems in het oostelijk gedeelte van de Himalaja, maar ook in het noorden van het eiland Borneo. Ook deze soort is erg sterk, want ze komen tot hoog in de bergen voor. Bij mij heeft een paartje de hele winter in de buitenvolière gezeten in een prima conditie.

Er zijn nog vele andere soorten Yuhina's, die echter nooit zijn ingevoerd, daarom laat ik een beschrijving ervan maar achterwege.

Ook voor deze vogeltjes geldt, dat we ze met zorg moeten omringen, om te trachten ermee te kunnen kweken, de enkele resultaten hebben aangetoond, dat het kan, wees er dus zuinig op en doe er alle moeite voor. U zal er veel plezier aan beleven.

Wat lezers schrijven

Prachtvinken kweken in buitenvolière II

Ongeveer een maand na de publicatie van mijn artikeltje (Zie Onze Vogels van januari j.l.) heb ik ruim 30 enthousiaste reacties ontvangen, afkomstig uit alle delen van het land.

Daarnaast kreeg ik 1 erg negatieve en 1 kritische maar wel positieve reactie. De vele enthousiaste reacties geven mij de overtuiging, of beter nog, de zekerheid, dat het inderdaad mogelijk is met australische prachtvinken in buiten-

volières te kweken en de vogels vervolgens winterhard te maken.

Als ik bedenk dat naast de collega's die reageerden, er nog een groter aantal is wat ook al ervaring dit terrein op heeft opgedaan, maar niet de moeite heeft genomen te schrijven, dan zijn we in ons land toch al met een behoorlijk aantal kwekers bezig de door mij geschetste doelstelling te realiseren.

In dit artikel wil ik een bloemlezing geven van de ervaringen die de kwekers in de afgelopen jaren hebben opgedaan en waarvan ze mij in hun brieven verslag hebben gedaan.

Vooraleer ik daarmee begin wil ik echter eerst een paar algemene opmerkingen maken.

De eerste opmerking betreft het gemak waarmee men elkaar in allerlei artikelen "napraat".

Hoe vaak zijn niet artikelen verschenen waarin met stelligheid wordt beweerd, dat austr. prachtvinken zich alleen bij temperaturen van 20 à 25°C voortplanten.

Dat is toch nooit wetenschappelijk be-

wezen! Integendeel, in de praktijk blijkt het wel degelijk mogelijk bij lagere temperaturen te kweken met deze vogels. Het feit echter dat "warme kwekers" de vogels massaal eieren laten leggen bij hoge temperaturen en deze dan door jap. meeuwen laten uitbroeden, zodat de jongen als het ware in een konstante stroom uit het nest rollen, heeft veel mensen geleidelijk aan de overtuiging gegeven dat dit de enige manier is om met deze vogels te kweken! Niets is echter minder waar!

Een ander kwalijk gevolg van de "warme kweekmethode" is dat veel mensen ervan overtuigd zijn geraakt dat de prachtvinken erg zwak zijn en zich niet aan onze klimatologische omstandigheden kunnen aanpassen. Maar waarom eigenlijk niet?

Is het niet triest dat een koper van goulds van de handelaar het advies krijgt er meteen maar een paar meeuwjes bij te kopen omdat de goulds toch niet zelf broeden? En is het niet triest dat een beginnende kweker van een collega de goede raad krijgt toch niet met die zwakke goulds te beginnen of schoon zijn vrouw dat zulke prachtige vogels vindt?

Een ander voorbeeld van dat napraten is de verkondiging dat diverse soorten duifjes beslist niet gehouden zouden kunnen worden in een onverwarmde kooi tijdens vriesweer. Tijdens de afgelopen winter hebben bij mij peru-, zebra-, talpacoti- en diamantduifjes in een onverwarmde kooi gezeten, zonder enig probleem. Waarom zou dat niet kunnen?

Zou het niet zinvol zijn dat de N.B.V.V. een paar deskundigen (biologen of dierenartsen) vraagt hierover eens duidelijkheid te verschaffen?

Laat ik nu terugkeren naar ons uitgangspunt en U verslag uitbrengen van de reacties die ik op mijn artikel ontving.

Tot mijn verbazing en vreugde blijken al diverse kwekers jarenlang bezig te zijn met het kweken van allerlei tropische vogels in een buitenvolière. De vogelsoorten die in dit verband worden genoemd zijn:

diverse soorten goulds, diamantvinken, spitsstaarten, papagaai-amadines, goudbuijges, tijgervinken, blauwfazantjes, bichenows en andere astrildes. Er zijn kwekers bij die schrijven dat hun vogels tot diep in januari zonder enig probleem in een weliswaar goed geïsoleerde maar niet verwarmde volièrre hebben gezeten en nog zitten.

Uiteraard is dan wel een tochtvrije en vochtvrije binnenkooi beschikbaar. Anderen hebben hun vogels begin januari of soms al wat eerder binnen gehuisvest

in een kooi waar de temperatuur op 0°C - 10°C of soms op 10°C - 15°C werd gehouden.

De kweekresultaten zijn erg verschillend, zo heeft de een van 1 koppel goulds in het afgelopen jaar 13 jongen op stok gekregen en een ander van 3 koppels slechts 2. Een paar kwekers lieten trots weten met in de buitenvolière geboren jongen hoge ogen te hebben gegooid op tentoonstellingen. Nagenoeg iedereen is, veelal door ervaring gedurende een paar jaren, ervan overtuigd dat het inderdaad moet lukken prachtvinken en veel andere tropische vogels, te acclimatiseren en ermee te kweken onder nederlandse klimatologische omstandigheden.

De meesten van ons beschikken (gelukkig) niet over japanse meeuwen. Als de vogels niet zelf tot nestelen en broeden overgaan, probeert men ze met gepaste middelen (andere voeding, nestgelegenheid, nestmateriaal, ruilen van vogels, enz.) toch zover te krijgen. Slechts enkelen kunnen de verleiding nog niet weerstaan meeuwjes in te schakelen als het natuurlijk broedverloop verstoord wordt.

Een ervaring, die door opvallend veel kwekers is opgedaan, is dat jonge goulds, die in een buitenvolière zijn geboren en daarin ook verder worden groot gebracht, niet of zeer slecht op kleur komen.

Wat zijn onze plannen?

Allereerst hebben we iedereen voorzien van de namen, adressen en telefoonnummers van iedereen die gereageerd heeft, zodat we van elkaar weten welke collega's met een gelijkgerichte belangstelling in de buurt wonen.

Thans zijn we aan het inventariseren met welke vogels ieder van ons in de buitenvolière probeert te kweken. Daarbij geeft men tevens op of men nog vogels te koop heeft (of te ruil) zodat we voor het aanstaande broedseizoen mogelijk nog een paar koppels kunnen vormen.

Vervolgens willen we regionaal bijeenkomsten beleggen waarop we gedachten en ervaringen kunnen uitwisselen. Het is mijn ervaring dat men van dergelijke bijeenkomsten steeds wel iets leert of een suggestie krijgt waarmee men in het aanstaande broedseizoen zijn voordeel kan doen.

Tijdens of na het broedseizoen gaan we vervolgens weer eens inventariseren welke successen (of mislukkingen) dit jaar weer geboekt zijn.

Daarna hoort U weer van ons. Tot dan.

H. v. Lankveld.

KALENDER 1985

De Koekoekduif

Het hier afgebeelde paartje duiven behoort tot het geslacht **Macropygia**, waarvan acht soorten bekend zijn. De Engelsen noemen deze duiven Cuckoo-doves en waarschijnlijk is hier koekoekduif van afgeleid. De officiële benaming is echter kaneelduiven en het hier afgebeelde paartje zijn gestreepte kaneelduiven. Het woongebied van deze fraaie duifjes, die een lengte bereiken van 40 cm, strekt zich uit over grote delen van Zuidoost-Azië. Ook op Java en Sumatra, alsmede nog een paar Indonesische eilanden komen ze voor. Ik kan me echter niet herinneren ze daar ooit gezien te hebben. Dat is trouwens niet zo verwonderlijk, omdat er meer bosvogels zijn, die op hoogten voorkomen van 500 tot bijna 3000 meter. Gewoonlijk houden deze duiven zich in paren op, maar ook wel in kleine groepjes. Zij foerageren in aanplantingen en open ruimten in het bos op de grond, maar ook halen zij hun eterij wel uit hogere regionen. Hun voedsel bestaat namelijk uit allerlei zaden, vruchten, bessen enz. De vogels zijn zeer bedreven in het losmaken van vruchten in de kruinen van woudreuzen.

De vlucht is typisch duifachtig, die sterk doet denken aan onze tortels en Turkse tortels. Voor ze neerstrijken op een tak houden zij hun vleugels stil en zweven zo naar de zitplaats. Dan wordt de staart een moment zo hoog mogelijk opgericht, zoals ook de merels plegen te doen als zij ergens gaan zitten. Het geluid, dat vooral in de broedtijd wordt gehoord, is een vrij hoog en tamelijk luid gekoer, zoiets als "kroe-ôôô", de klemtoon op de laatste lettergreep. Deze wordt met korte tussenpozen herhaald.

Het nest van deze kaneelduiven bevindt zich in de meeste gevallen niet erg hoog boven de grond. Het bestaat uit takjes, twijgjes en dorre bladeren. In de mij ten dienste staande lectuur wordt vermeld, dat slechts één wit ei wordt gelegd.

Meindert de Jong

De grijsvleugel als Phoenix

Een zeer oud verhaal wil dat de vogel Phoenix herrees uit de as, zijn eigen as wel te verstaan. Voor de hedendaagse mens is zo'n verhaal niet meer dan een legende, geloven doen we dat natuurlijk niet. En toch, het lijkt erop dat de geschiedenis zich herhaalt, met name bij de kleurkanarie die als grijsvleugel bekend staat. In de jaren '68 tot '73 was de grijsvleugel een zeer gewilde kleurslag, uit die jaren herinner ik me de namen Brokmeijer, Veerkamp, Timp, de Blij en nog vele anderen.

Mede door de opkomst van de ino's en de satinetten raakte de grijsvleugel uit de gratie, de belangstelling taande sterk. Denk erom, het was niet alleen de roodograge die voor het afnemen van de interesse verantwoordelijk gesteld mag worden, daartoe heeft zeker bijgedragen de onvoorspelbare fokuitkomsten bij de grijsvleugels. herhaaldelijk leverde de paring van grijsvleugel X grijsvleugel jongen op die in de verste verte niet op grijsvleugels leken, veel dubieuze paringen leverden daarentegen onverwacht prima grijsvleugels op. Kortom, zekerheid kon niet worden geboden en garanties niet worden gegeven.

Een en ander heeft toch niet kunnen verhinderen dat vandaag de grijsvleugel weer in het brandpunt staat, door-douwers als bijvoorbeeld v. Pelt, Hydra, Roerink, v. Went en de Jong hebben de grijsvleugel als het ware uit de as doen herrijzen, en hoel Er bestaat een duidelijk verschil tussen de grijsvleugels van toen en nu, de tijd en het verbeterde inzicht hebben duidelijk positief gewerkt inzake de verschijningsvorm.

Vroeger werd algemeen aangenomen dat de optima-forma-verschijning voorbehouden was aan vogels van het mannelijk geslacht, dat voorbehoud kan vandaag niet meer opgaan. O.a. op de

show van de Mozaiekclub-West heb ik perfecte grijsvleugels gezien van vrouwelijke kunne (Hydra), nog niet zo lang geleden zou je wel meewarig aangekeken worden als je verkondigde dat je goede grijsvleugelpoppen gefokt had. Hoe komt het dat onmogelijk geachte zaken toch manifest worden? Daarvoor zijn twee hoofdoorzaken aan te geven, een beter inzicht in de werking van de pastelfactor en de meer gerichte fokmethodiek. De verschijningsvorm van de grijsvleugel en de pastelfactor (rz) zijn onontkoppelbaar, het een kan niet zonder het ander. De factor rz staat voor reductie zwart, in feite reductie eumelanine. Die eumelanine kan zwart maar ook beigebruin zijn, de reductor werkt echter het sterkst op de beigebruine eumelanine, de werking op de zwarte eumelanine is minder demonstratief. Daardoor en daarom kan bij de groen-pastel en bij de agaatspastel, beiden in het bezit van zwart-eumelanine, niet gesproken worden van een vloeiende pigmentuiting in vooral de rug; bij de bruin-pastel en de isabelpastel, die in het bezit zijn van in bruin omgezette zwart-eumelanine, is een volledig vloeiend rugdek (zonder streping) zeer wel haalbaar. Die haalbaarheid wordt aangetast door de intensiefactor, de goudbruin-pastel en de goudisabelpastel laten wel

degelijk (onontkoppelbaar) streping zien.

Van eminent belang voor het verschijnen van grijsvleugels is het bezit van zwart-eumelanine, daarvan uitgaand zou ook in de agaatserie een grijsvleugeleffect denkbaar zijn, ook de agaats heeft immers zwart-eumelanine. Dat is juist, en toch levert de pastelfactor in de agaatserie geen grijsvleugels op, wel vogels met "uitgeleogde" vleugel en staartpennen. Niet vergeten mag worden dat de agaats al onderhevig is aan een andere reductiefactor, de reductiefactor bruin (rb). Twee reductoren in één vogel is voor een goed grijsvleugeleffect falikant, bekend mag geacht worden dat de rb-factor niet alleen de phaomelanine reduceert maar ook de eumelanine aantast, dus...

Neem een vogel met een geconcentreerd zwarteumelanine bezit, tast vervolgens die eumelanine aan door systematisch pastel X pastel te paren, het gevolg daarvan is dat steeds meer eumelanine gereduceerd blijkt te worden. Door de voor de groenserie karakteristieke pigmentligging treedt geen "uitloog-effect" op, hetgeen in de overige pigmentseries vrij snel optreedt. Maar, naarmate meer en meer eumelanine gereduceerd wordt, door de toegepaste fokmethodiek, moet er rekening mee gehouden worden dat het rest-pigment wat overblijft phaomelanine is, dus, bruin.

Grijsvleugels laten door de versterkte werking van de pastelfactor geen streping in rug en flanken meer zien, en toch gaat het pigment niet vloeien. Bij nauwkeurige beschouwing (zie foto) ontstaat een pigmenttekening die veel overeenkomst vertoont met de Phao (ino). Dat is niet zo vreemd, ook bij de phao is de eumelanine-bestreping afwezig, door een andere factor dan bij grijsvleugels aarde orde is.

Eerder werd al vermeld dat intensiviteit bij pastellen streping veroorzaakt, dat is ook bij grijsvleugels het geval. Intensieve grijsvleugels hebben lang niet zo'r gepareld rugdek als bij de schimmels het geval is, het heeft dan ook niet veel zin om intensieve dieren te gebruiken in de fok van grijsvleugels. Het heeft ook geen zin om te trachten grijsvleugels "op te sieren" met bijvoorbeeld de opaalfactor, de inofactor en de satinetfactor, deze drie factoren zijn voor de grijsvleugeleffect funest.

Enne, Als U aan het eind van het jaar weer eens op een tentoonstelling loop bekijk dan de grijsvleugels eens wa nauwkeuriger, deze Phoenix-kleurkanarie is uw aandacht ten volle waard.

KR

Kala Buulbuul (*Pycnonotus cafer*)

Tekst en foto's: Ellen Schou
Dansk Fuglehold, Denemarken

Ruim een jaar geleden kocht ik van een vogelvriend vijf kalabuulbuuls. Er moest zich tussen die vijf wel een koppel bevinden want al eerder hadden ze jongen gehad welke echter door de oudervogels zijn doodgemaakt toen ze 7 tot 8 dagen oud waren. Ik heb ze alle vijf in één voliëre gehuisvest. Korte tijd daarna is er een doodgegaan. Na ongeveer twee maanden bemerkte ik dat twee van de vier overgebleven vogels altijd bij elkaar waren. Ik heb die twee uitgevangen en ze ondergebracht in een goed beplante voliëre van 4 m lang, 1.50 m diep en 2 m hoog. De twee andere buulbuuls plaatste ik in een andere voliëre welke niet was beplant en een houten bodem had ongeveer een halve meter boven de grond. Die voliëre was ook van boven geheel afgedekt. Er gebeurde verder erg weinig en niets leek er op dat er gebroed zou worden, tot ongeveer augustus. Toen ontdekte ik dat op enkele in de laatsbedoelde voliëre aangebrachte takken in een korfje, een nest was gebouwd. Het zat echter zo dicht tegen het plafond aan dat ik er niet in kon kijken. Mijn man heeft toen in het dak, juist boven het nest, een gat geboord juist groot genoeg om regelmatig in dat nest te kunnen zien. Het grappige van de gehele situatie was, dat het een nest van de twee vogels betrof waarvan ik niet had aangenomen dat dat nu juist een paar was. Het nest was wanordelijk gebouwd van stro en fijn gras en was komvormig. Op 20 augustus ontdekte ik

in dat nest het eerste ei, op 22 augustus was het tweede ei gelegd en op 23 augustus het derde. Elke dag controleerde ik het nest op het moment dat de pop, want zij broedt alleen, even van het nest was om te eten. Op 6 september is het eerste ei uitgekomen en op 8 september het tweede. Het derde ei bleek niet bevrucht te zijn. Na enkele dagen werd een van de jongen door de pop uit het nest gegooid. Ik heb toen contact opgenomen met een van mijn vogelvrienden en deze adviseerde mij de voliëre open te zetten en de oudervogels zelf op voedsel uit te laten gaan. Dit durfde ik toch niet aan en vandaar dat ik mij heb beperkt, overigens ook op advies van eerderbedoelde vogelvriend, tot het geven van gehakt en fijngesneden hart, vlees dus.

Enkele dagen nadien hebben wij de vogels constant levend voer gegeven, zoals spinnen, bladluis etc. etc. Iedere dag trokken wij er op uit om potjes met gevangen insecten te vullen. Ook zaten daarbij regenwormen. Wij gaven de vogels elke dag, om de twee uur een hoeveelheid insecten alsmede elk derde uur ongeveer 8 meelwormen. Voorts kregen ze twee maal per dag wat fijngesneden druiven, fijngewreven wortel, appel, peer, sinaasappel, een half ei en wat geweekt hondevoer. Het overgebleven jong werd goed gevoerd alleen ik moest dan wel uit de buurt zijn. Als ik in de nabijheid stond om te zien hoe en wat de oudervogels voerden, deden ze niets. De man zat zelfs als het ware tegen mij te schelden. Zodra ik weg was, althans uit hun gezichtsveld, werd er gevoerd.

Op 17 september is de jonge buulbuul uitgevlogen. Ze was erg onbeholpen, het was niets dan een wollig bolletje met vleugels maar zonder staart. Niettemin ontwikkelde de jonge vogel zich goed en werd ook al gauw zelfstandig. Het vergaren van insecten was niet meer nodig, hij nam nu genoeg met wat meelwormen, fruit en universeelvoer. Het vraagt, als dergelijke vogels jongen hebben, heel veel werk maar wanneer er dan toch resultaat wordt behaald is dat wel dankbaar.

ysel

De

Onze Harzervogels

A. Plum

In dit artikel vragen we eens even Uw aandacht voor de grote leermeester van voorheen Ludwig Tretter. Bij oudere kwekers zal zijn naam nog wel in het geheugen liggen en onder hen zullen er ook nog velen zijn die het Trettersysteem hebben toegepast en de juiste richtlijnen hebben gevolgd wat zeer zeker tot goede resultaten heeft geleid voor onze harzersport.

Tretter was zelf een groot kweker en kenner, hij kweekte speciaal tot verbetering van de hoofdtoeren. Hij gebruikte meestal daarvoor vier stammen plus de benodigde poppen en paste het eerste jaar verschillende kruisingen toe. Hij gaf deze aan met A.B.C.D., maar had reeds tevoren zich al overtuigd of de stammen voor het beoogde doel voor een kruising zoveel mogelijk overéén kwamen, nl. gelijk x gelijk. Het tweede jaar paste hij verdere familieteelt toe en paarde zo A.B. jongen met C.D. jongen om te zien, welke vogels het beste resultaat hadden gegeven, niet zozeer in totaalpunten, maar wel voor de beoogde hoofdtoeren. Hij paarde onderling, maar paste ook parallel kruisingen toe met de A.B. of de C.D. vogels, welke in het eerste jaar reeds goede resultaten hadden gegeven. Na vier jaar zocht hij dan weer opnieuw zangverwante vogels voor bloedverversing. Zoals begrijpelijk leidde deze kweekwijze ook tot tamelijk veel uitschotvogels. Het bleek ook dat Tretters Kruisings Systeem met daarna toegepaste familieteelt en selectie zijn succes reeds had bepaald, zodra hij de vier soorten voor kruising had uitgezocht. Hij kende namelijk de zangrichtingen uitstekend en kruiste zeker niet lukraak verschillende zangrichtingen dooréén, doch zocht zeer zorgvuldig, de zoveel mogelijk in de hoofdtoeren overéénkomende vogels. Dit is ook een kunst op zich zelve. Tretter liet zich ook niet verleiden door de keurlijsten, maar bepaalde zelf de vogels die hij nodig had, want dat keurbriefje maakte hem niet wijzer. Hij ging zich geheel instellen op klank en klankrichting en vooral de hoofdtoeren van de vogels. Tretter stond bekend als een uitstekende zangkenner en maakte ook veel stu-

die van de erfelijkheidsleer. Het is wel gebleken dat er maar zeer weinig kwekers waren die het harzerlied ook zo uitbundig kenden.

Een ander punt is **BLOEDVERVERSING**; wanneer is dit nodig zullen vele kwekers vragen. Door bloedverversing komen we op den duur tot zuiverheid van het kanarielied, mits gedurende doorteelt steeds op de juiste wijze wordt geselecteerd. Een niet tentoonstellingskweker stelt in de regel zuiverheid niet op hoge prijs. Tentoonstellingskwekers doen dit juist wel. De eerst genoemde kweker is het niet te doen in doorsnee om de kwaliteit van zijn groep of om enkele uitblinkers. Daarom is het voor die kwekers van weinig belang om bloedverversing in toepassing te brengen. Een wedstrijdkweker stelt meestal hoge eisen aan de vogels die hij koopt. In de eerste plaats geldt, dat de dieren vrij moeten zijn van de fout die bij de eigen vogels nieuw bloed noodzakelijk maakte. Zodoende kan men spreken van bloedverversing is een kruising. Als de kwekers dit voor ogen houden kunnen ze vaak tot verbetering van hun dieren komen, maar het moet niet nodig geacht worden. Een grote kweker die reeds fokmateriaal heeft van uitstekende kwaliteit vindt alleen een kruising noodzakelijk om met zijn eigen vogels nog verder te komen. Een beginner moet alleen dan intelen, als hij van een goede fokker betrouwbaar, lang ingekweekt materiaal kan kopen die bij zijn eigen vogels passen. De meeste beginners vangen aan met tentoonstellingsvogels, waarvan niemand de zuiverheid van afstamming kan garanderen, doch louter alleen afgaat op de keurlijst.

Dr. Hagedoorn gaf ons destijd aan in verstrekkende uitspraak, dat na een

kruising ontstane dieren die ten opzich te van één - in de meeste gevallen echter van meerdere erfactoren heterozygoot zijn, dieren zijn die dus een kenmerk of eigenschap zeer verschillend kunnen overdragen. Onverschillig om welke reden de bloedverversing (kruising) is toegepast, dient in de doorteelt de selectie te geschieden. Indien aan die selectie niet voldoende aandacht wordt geschonken of dezelfde min of meer wordt verwaarloosd, dan wordt het doel van de bloedverversing niet bereikt en zal men onwillekeurig heel spoedig opnieuw de achteruitgang zien optreden en dan ook opnieuw tot bloedverversing moeten overgaan. Zorgvuldig dienen we ook na te gaan, dat door een kruising welke men toepast, de zuiverheid van de meeste dieren van de groep niet wordt prijs gegeven, want dan zou bloedverversing in zijn geheel geen baat vinden, dit aldus Dr. Hagedoorn.

Dikwijls komt ook de vraag naar voren, wat kan er gebeuren als men vogels van een gedegeneerde stam gaat kruisen met vogels van een sterke gezonde stam? In de meeste gevallen zijn dan op het moment alle degeneratieverschijnselen verdwenen. Toch blijven er kwekers zeggen, zie nu ik een kruising heb toegepast gaat het prima met de kweek en toen ik in familieverband fokte en in teelde liep het mis, dus is inteelt er de schuld van. Men zal toch goed moeten begrijpen dat dit een heel verkeerd inzicht is. Een verstandige kweker zal redeneren het volgende, nu ik goede en krachtige factoren heb ingekruist, belleten deze de uitwerking van de nog aanwezige zwakke factoren van mijn eigen stam. Die zwakheidsfactoren en de voorgevallen degeneratie factoren had ik terstond bij het begin der verschijnselen moeten wegselecteren, want toen ik met mijn liefhebberij begon, behoefde ik ze niet beter te hebben, want ik had werkelijk mooie diepe vogels, prima voor de wedstrijd en voor de kweek. Wel heb ik nu geleerd in het vervolg wel beter op te letten en zorgen, als men wat goeds heeft, dit ook goed moet houden. De goede factoren welke in mijn eigen stam altijd de toon aangaven zullen ongetwijfeld in kwaliteit weer terug komen, daar ben ik van overtuigd. Voor de verdere doorteelt behoud ik nu voortaan alleen datgene, wat in alle opzichten voldoet en die niet aan de eisen voldoen welke, wetenschappelijk voor een prima gezonde stam vogels zijn gesteld, verwijder ik terstond en zonodig ook de jonge vogels. Dit werd aangegeven

door een serieuze kweker die niet weer in dezelfde fouten van voorheen wil vallen.

Gezondheid, vitaliteit en vruchtbaarheid zonder prima zang gaat wel, maar omgekeerd gaat het fokken van prima zang niet zonder goede gezondheid, vitaliteit en vruchtbaarheid. Hoe vaak vernemen wij niet, van buiten elk verenigingsverband staande kwekers die van de zang en stamteelt totaal niets weten, hoe zij steeds prima broedresultaten boeken, d.w.z. plenty jongen hebben en allemaal goed gezond en geschikt voor de teelt, weinig onbevuchte eieren, geen legnood en alle eieren komen uit en de jongen kerngezond op stok. Dikwijls zal men zich afvragen, hoe komt het dat deze kwekers zulke mooie kweekresultaten hebben, waarop wij met al onze kennis jaloers kunnen zijn? Dit is heel eenvoudig te verklaren, want hun interesse gaat niet uit naar zangkwaliteit en nog minder naar fokmethodes. Ze hebben ook geen pretentie van fokker te zijn, want ze laten ze maar broeden. Daarom is het ook begrijpelijk dat zij niet de eisen aan de vogels stellen zoals wij, want bij hen gaat het alleen om de kwaliteit van hun dieren als **broedvogels** en dat is bij die kwekers voldoende. Verder storen zij zich nergens aan en kennen ook de betekenis van selectie niet, want hun selectie is juist zoveel effectgevend. Zij passen daar tegenover ook éénzijdige selectie toe, doch zij blijven jarenlang prima broedvogels kweken, omdat hun selectiemethode zich daarop aanpast.

Wij als speciaal zangkweker hebben het zoveel moeilijker, want onze stammen dienen, zowel prima zangstammen als broedstammen te zijn. Als broedvogels moeten ze wel op de eerste plaats voldoen, want bij aanhoudende slechte broedresultaten is het zeer zeker onmogelijk een prima zangstam op te bouwen en constant te houden. Daar ligt nu het grootste knelpunt als men de hobby als zangkweker heeft gekozen. Een zangkweker heeft met de toeren van de zangvogels te maken en deze komen vooral om de hoek kijken na de kweek en een kleurkweker heeft te maken met de kleuren van zijn gekweekte dieren.

Nu is het zeker goed mogelijk dat men zal zeggen, het is wel mooie theorie die zo nu en dan in dergelijke vogelbladen wordt verkondigd, maar voor mij ligt de praktijk toch op de eerste plaats. Ondanks alles wat met onze sport te maken heeft, zullen we ons toch aan beide punten moeten koppelen, willen wij in onze sport wat bereiken. Veel succes!

PRIMAIR

Omdat de kweek de basis is voor een goede gezonde stam vogels is het nodig dat in de broedkooi de uiterste hygiëne heerst.

Uitgaande van het kweken met 100% gezonde vogels, dient er streng geselecteerd te worden. Het letten op de gezondheid van de vogel is belangrijker dan het letten op een keurbriefje van die vogel.

Een selectie, dus het uitschakelen voor de kweek, kan eenvoudig plaats vinden door de vogel in de hand te nemen en vervolgens te letten op:

- te mager borstbeen
 - lever duidelijk zichtbaar
 - duidelijke zwelling van buik door zwelling van darmen
 - veermijt, op witte vogels duidelijk te zien. Het is een teken, dat er iets mis is met de vogel; slechte conditie
 - ademhalingsproblemen, ademen met open snavel
 - ontsteking aan ogen en poten; er is dan iets mis met de verzorging; misschien spaanplaat, toxoplasmosis, de vogel heeft een verminderde afweer
 - aangeboren afwijkingen en erfelijke gebreken, o.a. lumps. Lumps komt voor bij vogels die zwaar schimmel zijn. Het wordt veroorzaakt door omgekruide veren onder de huid, die te zacht waren om naar buiten te treden. Het is niet met zekerheid vast te stellen of dit erfelijk is. Het zou ook een voedingsfout kunnen zijn, maar dit is niet bekend
 - waterhoofd, dan zit er vocht onder het schedeldak
 - nestpoot, dit is een naar voren gegroeide achterteen. Hieraan is bij volgroeide vogels niets meer te doen, maar wel bij nestjongen, bijv. door die teen tussen de ring te doen of met een pleister in model te houden
 - pootafwijkingen duiden erop dat er iets mis is, vooral als het voorkomt bij meerdere vogels. Zitstokken te ruw, rozenstruiken in buitenvolières, splinters etc.
 - afgevalen teentjes, afgesnoerd door synthetisch nestmateriaal
 - slecht nestmateriaal, jongen blijven achter in ontwikkeling. Dit wordt veroorzaakt door bruine touwnestjes, gemaakt van touw dat men gebruikt voor het binden van hooi- en strobelen. Dit touw is behandeld met pentachloorphenol, om te voorkomen dat knaagdieren het touw doorknagen. Symptomen: aantal eitjes normaal, slechts 32% van de uitgekomen jongen kan worden geringd, niet één wordt ouder dan drie maanden.
- Alternatieven zijn: wit sisal touw, kokosvezel of gedroogd mos. Als u bruine touwnestjes koopt in een dierenpeciaalzaak, is dit geen garantie, dat het touw niet is behandeld met pentachloorphenol. Uitwassen en uitkoken van zulke nestjes geeft slechts halvering van de schadelijke werking.
- ongenode gasten, bijv. muizen, buiten houden
 - desinfectie is bijna nooit nodig, gewoon hokken reinigen met plamuurmes, water en zeep.

Hoe komt besmetting binnen?

- a. Meestal door het aanschaffen van nieuwe vogels. Houd de vogels 6 weken in quarantaine. Nieuwe vogels hoeven niet zelf ziek te zijn om toch ziekten over te brengen.
- b. Vliegende stekende insecten.
- c. Knaagdieren en wilde vogels. Dit kan door direct contact, maar ook via regenwater of schoenen.
- d. Tentoonstelling. De bloedmijt kan zich verplaatsen. Verwisseling van voer- en drinkbakjes kan zorgen voor overbrenging. Ook via het drinkwater kan worden besmet.
Let wel: tijdens tentoonstellingen zijn vogels extra gevoelig voor besmetting.
- e. In het hok zelf kunnen ziekten worden verspreid door direct contact, maar ook via het drinkwater, de ontlasting, bloedzuigende insecten, de lucht, en de verzorger en zijn gereedschap.

use!

De!

ZEBRAVINKEN IN 50 KLEURSLAGEN

Zwartborst oranjeborst

De eerste oranjeborsten die naar Nederland kwamen, waren veelal split voor zwartborst. Het lag dan ook voor de hand dat snel zwartborst-oranjeborst-zebrafincken werden geboren. Bij het ontstaan van deze combinatie waren de verrassingen niet van de lucht. Bij de zwartborsten was hier en daar al toename van het roodbruine phaeomelanine waar te nemen. Deze toename zou bij de zwartborst-oranjeborst goed van pas komen was de verwachting. Er gebeurde echter veel meer waardoor de zwartborst-oranjeborst een zeer aantrekkelijke kleurslag blijkt te zijn of mogelijk nog zal worden.

Op de eerste plaats kwam vast te staan dat de borst van deze combinatie nagenoeg geheel oranjebruin werd; terwijl bij de gewone zwartborsten een geheel gepigmenteerde borst een grote uitzondering mag worden genoemd. Bij de afgebeelde zebrafincken zien wij ook duidelijk dat zelfs onder de snavel geen wit vlekje meer zichtbaar is.

Bij de grijze zwartborst-oranjeborst man zien wij in de borst helaas nog wel wat zwart tussen het oranjebruin, bij de bruine zien wij dit niet. Maar de oorzaak heb

ik in het vorige artikel reeds toegelicht. Een andere bijkomstigheid van deze combinatie is de verschijning van een tekeningpatroon in het onderlijf. Bij de afgebeelde bruine man zien wij dat de dekkleur vrij goed is. Bij zo'n dekkleur hoort een warmcrème onderlijf. In de veren van het onderlijf echter heeft het aanwezige pigment zich opgehoopt rond de schacht. De concentratie is zodanig dat er een streep-tekening ontstaat. De lengte en de breedte van deze streepjes verschillen per vogel heel

Tekst: Hans Klören.
Foto: Ton de Bruijn.

sterk. Opvallend is daarbij dat de veertjes die dit streepje hebben voor de rest nagenoeg spierwit zijn. Bij de afgebeelde bruine zwartborst-oranjeborst is dat goed te zien. Merkwaardig is dit zeker, omdat juist de verwachting was dat de toename van het roodbruine pigment er voor zou zorgen dat het onderlijf veel dieper crème zou worden. Het streep-patroon is vaak nog niet over het hele

onderlijf aanwezig. Daar waar de streepjes ontbreken is het veerveld dan ook meestal wel erg crème. Bij de grijze man is dat enigszins te zien in de aarsbevedering. De veren dadelijk onder de borsttekening hebben de streep-tekening (weliswaar zeer gering) en zijn daarom wit. Bij de pop is dit streep-patroon niet aanwezig en bij de poppen zien wij dan ook inderdaad dat het onderlijf soms mooi diep crème van kleur is.

Bij de afgebeelde vogels is helaas niet duidelijk de tekening van de onderstaartdekveren te zien. Hier bevindt zich namelijk vaak dezelfde tekening als op de bovenstaartdekveren. Ook onder de vleugels is bij de oranjeborsten een prachtige tekening te zien van de ondervleugeldeveren. Bij de wildvorm zijn deze veren eenvoudig crème. Wanneer deze tekening zich nog eens uitbreidt tot de bovenvleugeldeveren, weten wij waarschijnlijk helemaal niet meer wat wij zien.

Bij de normaal grijze-oranjeborst heb ik al aangehaald dat ook de bevedering in het dek een toename kent van het roodbruine pigment, waardoor dit grijs niet

zo helder grijs zal zijn als dat wij dat verlangen van een normaal grijze zebra-vink. Bij deze grijze zien wij duidelijk dat het dek wel erg bruin is. Het betreft overigens nog een vrij jonge man die nog volop moet kleuren, daarom is ook de vleugeltekening die wij van de zwartborsten verlangen nog niet aanwezig. Over het accepteren van dit 'bruine' dek bij de grijze oranjaborsten heb ik met onze zebra-vinkenprofessor W. Beckmann een interessant gesprek gehad. De heer Beckmann is van mening dat

wij dit zonder meer moeten accepteren. Wanneer wij namelijk een helder grijs dek gaan verlangen dan zou dat ten koste kunnen gaan van de andere oranjaborstkenmerken. Wanneer wij het mogen beleven dat al het zwarte pigment plaats gaat maken voor het roodbruine pigment, dan krijgen wij zebra-vinken die een dekkleur gaan krijgen die te vergelijken is met de kleur van een zeer diepgekleurde roodbruine jap. meeuw. Veel kwekers van oranjaborsten krijgen hartkloppingen wanneer de eerste

pennetjes bij de jonge zebra-vinken doorkomen. Deze pennetjes hebben een rand waarin vrij veel roodbruin pigment is opgehoopt. Het totaalbeeld is een klein vogeltje die er als zebra-vink onwaarschijnlijk 'rood' uitziet. Bij het uitvliegen blijkt hij of zij helemaal niet zo rood en wanneer de rui achter de rug is, is weer veel van het rood verdwenen. Maar zulke jongen houden de spanning er wel in en wie weet of niet inderdaad een oranjabruine zebra-vink ooit zal ontstaan?

ROOFVOGELS KREGEN VRIJHEID

MEINDERT DE JONG

Naast de talloze negatieve berichten, die wij vernemen via de pers, radio en televisie wat betreft de vervolging van roof- of stootvogels, kunnen wij gelukkig uit de Noord-oostpolder positieve berichten laten horen. Dat deze prachtige roofridders in de Noord-oostpolder onder gelukkiger omstandigheden verkeren, bleek onlangs toen door de heer Spoerd Haantjes, beheerder van het roofvogel-revalidatiecentrum te Emmeloord in het bijzijn van een tweetal jachttopzieners en ondergetekende vier buizerds, twee sperwers en een torenvalk werden losgelaten in het bos bij Tollebeek. Van "nazorg" komt gewoonlijk niet veel terecht, omdat de roofvogels al spoedig uit de omgeving verdwijnen om een geschikte biotoop op te zoeken. In het begin worden de vogels wel nauwlettend in de gaten gehouden. "Maar dat kan uiteraard niet door één man. Daarom ben ik zo ontzettend blij met de mogelijkheden en de grote hulp van het jachttoezicht. Dat jacht- en roofvogels niet samen kunnen gaan, gaat in de Noord-oostpolder gelukkig niet op", aldus de heer Haantjes.

(Foto: Hans Veenhuis)

De

Volière van de maand

Eind 1981, zoals dat heet tussen pot en pint, wist de secretaris van de Aardenburgse vogelvereniging "De Edelzanger" me over te halen lid te worden.

Ofschoon dit lidmaatschap pas per 1 januari van het volgende jaar in zou gaan, kreeg ik al in december "Onze Vogels" in de bus. Het mooi uitgevoerde blad met zeer goede inhoud maakte veel indruk op me en deed me besluiten (opnieuw) vogels te houden.

In m'n (prille) jeugd waren kanaries, grasparakieten, fazanten, duiven, eenden en patrijzen aan m'n zorgen toevertrouwd geweest.

Wegens mijn huwelijk en werkzaamheden kwam in 1982 niets terecht van het bouwen van een volière.

Na alle tentoonstellingen in de regio (West Zeeuwsch-Vlaanderen) bezocht te hebben kregen mijn plannen vaste vorm: in 1983 zou ik een gezelschapsvolière bouwen.

Het oude kolenhok werd gedeeltelijk afgebroken en op 1 april 1983 (een datum om nooit te vergeten) de betonvloer gestort. De ondergrond bestaat uit puin

en zand met daarbovenop een laag plastic (polyethyleen).

Tussen aankoop van het hout, schilderen ervan en het opbouwen verliep ca. 3 maanden (mede door het natte en koude voorjaar).

Op 16 juli gingen de eerste vogels ermee: 1 koppel st. Helena-fazantjes en 2 kanariemannen, die ik uiteraard al een aantal weken in quarantaine in kooien binnenshuis had gehouden.

Het nachthok meet 2,30 meter bij 1,60 meter en de buitenren 3 bij 1 meter, hoogte: 2 meter.

Het geraamte van hok en volière bestaat uit balkjes van 4 x 6 cm en 6 x 6 cm.

De platen aan de buitenzijden zijn 6 mm dik; aan de binnenzijde afgeslagen met hardboard, dat voor het vastspijkeren aan de ruwe kant nat gemaakt werd om het strak te houden. Doet men dit laatste niet dan gaan deze na verloop van tijd "golven" door vochtigheid! De 6 cm ruimte tussen de platen is gevuld met 2 lagen "Roofmate" van elk 2 cm dik en een luchtkolom van 2 cm. Dit is een erg goede manier van isoleren is inmiddels

gebleken (zelfs in januari 1985!). Het raam is van dubbel glas.

Alles is 3 keer geschilderd met grondverf, en de buitenkant bovendien 2 keer met lak. Binnenin alles nogmaals 2 keer in de "Latex".

Een afvoer naar het riool is erg gemakkelijk bij het schuren, ontsmetten (met Halamid), e.d.

Electriciteit en verlichting met schakelklok zijn onmisbare attributen.

De buitenren is geheel overdekt met transparante PVC plaatjes en de bodem bestaat uit tegels, met als beplanting vierstruiken en sparren.

Door de contacten die gelegd werden tijdens de tentoonstellingen kon ik vrij makkelijk aan vogels komen die hier gekweekt zijn. Volledigheidshalve moet vermeld worden dat ook een aantal importvogels gekocht werden bij een vogelhandelaar. In 1984 kwamen ook de ambities om zelf te kweken.

Ondanks gebrekkige voorzieningen zagen jongen van Diamantduifjes, Kanaries, Japanse meeuwtjes en Edelzangers reeds hier het levenslicht.

Verder bestaat momenteel het bestand, behalve de reeds eerder genoemde soorten, uit: Witkop- en Zwartkopnonnen, Japanse Nachtegalen, Zebravinken, Spitsstaartamadines, Diamantvinken, Blauwgrijze roodstaartjes en een Weduwevogel.

Inzendingen op 2 tentoonstellingen werden reuze meevallers: 3 prijsjes kon ik in de wacht slepen (2 x O.K. & 1 x E.K.).

Vandaar dat het seizoen 1985 met spanning tegemoet wordt gezien.

**Clement Bonte,
Markt 17,
4527 CN Aardenburg.**

De Barnardparkiet

(*Barnardius barnardi barnardi*)
Tekst en foto: André Bruggeman

Een van de geliefdste Australische parkieten is de Barnardparkiet en inderdaad vormen ze een sieraad in de collectie. Alhoewel je op afstand zou zeggen dat het eenvoudig groengekleurde vogels zijn, bij nadere beschouwing ontdek je vanzelf de meest boeiende kleurschakeringen. Al direct valt de rode voorhoofdsband op en het helder blauwachtig groen op borst en buik. De scheiding tussen borst en buik wordt gevormd door een geel tot oranjekeurige band. De mantel vertoont zeer mooi blauwachtig zwarte kleuren, de staart, welke spits toeloopt, is groen en blauw.

Op de kleurenfoto zijn nog enkele details te zien welke even boeiend van kleur zijn en een lange beschrijving van het signalement uitspaart. Tevens is goed te zien het verschil tussen man en pop.

Ze komen voor in het zuidelijk deel van Australië zoals het zuiden van Wales en Victoria in het uiterste zuiden. In dat gebied vinden vaak heel grote temperatuurverschillen plaats waartegen ze van nature goed bestand zijn. Dat houdt dan gelijk in dat ze ook in ons klimaat heel goed zijn te houden. Het zijn sterke vogels die probleemloos onze winters doorkomen. Uiteraard moet hun huisvesting wel zijn voorzien van een goede beschutting, een tochtvrij nachthok.

Het zijn snelle vliegers en ook daarmee moeten we bij de huisvesting rekening houden. Een vlucht van ongeveer 8 meter lengte is wel vereist. Alle houtwerk van die vlucht dient wel beschermd te zijn, want deze vogels weten wel wat knagen is. Aanbevolen is om ze regelmatig te voorzien van verse dikke wilgentakken. Het gaas dient eveneens van zware kwaliteit te zijn, het zogenaamde dubbeltes-gaas is niet tegen ze bestand. Zonder de minste moeite bijten ze daarin grote gaten en dan is het . . . dag vogel. Bovendien is het aan te bevelen hun vluchten te voorzien van dubbel gaas, zeker de zijwanden en vooral als ze naaste buren hebben die eventueel pas uitgevlogen jongen hebben. Juist deze vogels hangen nogal eens aan het gaas en de kans is dan groot dat de barnard teenjes of nagels afbijt. Barnardparkieten zijn mooi om te zien maar om nu te zeggen dat het lieverjes zijn . . .

Het samenstellen van een kweekpaar kan nogal eens problemen geven. Man en pop verstaan lang niet altijd elkaar en zelfs als men denkt een goed idkkend paar te hebben, kan het nog wel eens verkeerd gaan.

Ik heb dat zelf ondervonden. Op een gegeven moment verkreeg ik een werkelijk schitterend mooie man, prachtig van kleur en goed van formaat. Die man wilde ik perse niet kwijt en dus zocht ik een bijpassende pop. Inmiddels is die man aan de zesde pop toe en nu eindelijk klikt het. Als twee verliefde tortelduiven gedragen ze zich en de man lijkt niets te veel te zijn om het de pop naar de zin te maken. Dat verschil in gedrag is overigens best interessant waarbij ik wel opmerk dat naar mijn gevoel het de poppen zijn die het gedrag van de man bepalen. Met de eerste pop die ik vorenbedeelde man kon geven werd het helemaal niets, ze bekeken elkaar gewoon niet en leefden als het ware langs elkaar heen. Toen ik van een ander koppel vier jongen bekwam, heb ik die vier zodra ze

zelfstandig waren, geplaatst in de vlucht naast die van de betreffende man. Ik merkte op dat de man constant belangstelling had voor een van die vier. Toen dit een week bleef aanhouden, heb ik die bewuste jonge pop bij de man geplaatst hetgeen geen enkel probleem opleverde. Ik dacht het pleit te hebben gewonnen. Toen deze pop ongeveer een jaar oud was, legde ze zes eieren waarvan er, zo mij wat later bleek, vier bevrucht waren. Het noodlot sloeg echter toe, want toen ik op een gegeven moment de pop ook miste op het tijdstip dat ze normaliter even van het nest was, vond ik haar dood in het nestblok. Met de eieren kon ik ook al niets meer doen want er was te veel tijd verstreken. Daarna heb ik nog enkele meerdere jaren oud zijnde poppen getest doch geen van hen werd door de

man geaccepteerd tot nu en zoals gezegd op de zesde pop die ik hem heb toebedacht is hij om zo maar eens te zeggen straal verliefd. Dit geeft mij weer hoop. Hiermede heb ik u willen vertellen dat het vormen van koppels vooral bij de barnardparkieten soms heel erg moeilijk kan zijn. Het nestblok voor deze parkieten kan 50 cm hoog zijn en een binnenwerkse diameter hebben van 20 cm. Alhoewel sommigen dit misschien aan de kleine kant zullen vinden, geeft, zo is mijn ervaring, een dergelijk blok betere resultaten dan een ruimer blok. Bij mij hangen alle nestblokken in het nachtverblijf, dus beter beschermd tegen weersinvloeden. In het voorjaar doe ik in de nestblokken enkele vermolmde houtblokken en aan het ritme en de manier waarop deze blokken door de vogels worden fijngeknaagd, kan ik de broedconditie afleiden. De pop broedt alleen en wordt door de man gevoerd. De broedduur bedraagt 21 dagen. Het gebeurt erg weinig dat een paar in eenzelfde seizoen nog tot een tweede broedsel komt, het aantal jongen varieert van 4 tot 6 en hun verblijf in het blok van uitkomen tot uitvliegen, vraagt ten volle vijf weken tijd.

Het sexen van de jongen kan volgens mij enkel door het onderling verschil te controleren van de grootte van de kop en de breedte van de snavels. Een overigens niet gemakkelijk werkje dat bovendien ook niet altijd de volle zekerheid geeft.

Het komt wel voor dat eenjarige poppen een nest met jongen voorbeeldig grootbrengen. De man echter, welke pas het derde jaar op volle kleur is, moet wel overjarig zijn. Vroeger was de aanschaf van deze parkietsoort nogal eens een probleem. De vraag was groter dan het aanbod en ook de prijs was navenant. Inmiddels zijn er meer en ook betaalbaar. De voeding bestaat uit een mengeling zaden voor grote parkieten met daarbij wat zonnepitten en op tijd vers drink- en badwater. Baden doen deze vogels vrij veel. Ook zacht voer nemen ze graag evenals wat groenvoer en appel, wortels, witlof en bessen. Tijdens de winters geef ik al mijn parkieten een stukje zoetachtig spek. Ook geef ik ze mais in kolven dat ik enkele dagen in water ondergedompeld houd zodat de mais zacht is. Als ik ze'n kolf dan verstrek, heb ik hem eerst wel heel goed afgespoeld. Hun stemgeluid klinkt wel eens wat opgewonden maar is minder luid dan dat van bijvoorbeeld de rosella's. Vele jaren kunnen ze oud worden en eenmaal een goed kweekpaar blijft een goed kweekpaar.

Harlekijn kwartel

(*Coturnix delegorouei*).

Ogilvie-Grant 1983

Tekst H. de Geus Foto C. Scholtz

Dit kwarteltje, waarvan geen ondersoorten bekend zijn, komt oorspronkelijk uit Zuid-Afrika.

Hun verblijfplaatsen zijn de open velden en de bewerkte akkers.

Uiterlijk

Zoals op de foto goed te zien is, is er een goed zichtbaar geslachtsverschil. Links zien we de haan (met het keelmasker) en rechts de minder opvallende hen. Ze zijn wat groter dan de Chinese Dwergkwartel en hebben een lengte van ± 16 cm. Mutaties zijn er mij nog niet bekend.

Huisvesting voeding en verzorging.

De Harlekijn kwartel heeft niet zoveel ruimte nodig. Een grondoppervlak van ± 1 m² is reeds voldoende voor één paar. Ze verblijven het liefst op de grond en zitten andere vogels niet dwars, zodat ze erg geschikt zijn voor een buiten-volière. Tegenover elkaar zijn de haantjes niet erg vriendelijk, zodat het af te raden is om meerdere banen in dezelfde ruimte onder te brengen. Als voer kunnen we opfokkorrels voor kuikens geven (mits ze niet te grof zijn) en er wat miliet door doen. Ook meelwormen en andere insecten lusten ze graag!

De legsels bestaan meestal uit een stuk of 6 eitjes die verschillende kleuren kunnen hebben. De ondergrond varieert van lichtgroen tot crème en de vlekken die erop zitten van kastanjebruin tot zwart.

De broedtijd bedraagt 17 dagen.

De Harlekijn kwartel is een kwartel die het verdient om meer gehouden te worden. Ze zijn andere vogels niet tot last en nog niet zo algemeen als de Chinese Dwergkwartel! Bijzondere eisen stellen ze niet, waardoor ze ook voor beginners prima geschikt zijn!

Bobbel 5

Zoals te verwachten was heeft het slot van de vorige aflevering voor enige opschudding gezorgd, dat was te verwachten omdat fokkers nu eenmaal ideeën over iets hebben die als het ware vastgeroest zitten aan de gehanteerde opvattingen. Ter toelichting: mensen hebben een onberedeneerde, soms zelfs panische, angst voor haaien en slangen; die kunnen je bijten en doden. Als gevraagd wordt waar "ze" het bangst voor zijn blijkt dat er niet uit te komen, er is voor beide dieren evenveel huivering. Strikt zakelijk gezien is dat nonsens, slangen zijn veel gevaarlijker dan haaien. U hoeft dat niet te geloven natuurlijk, cijfers zijn echter overduidelijk, ook voor U. **Per jaar** sterven méér mensen aan slangebeten dan in **een eeuw** aan haaien! Alleen al in India meer dan 10.000 medelijdige slangebeten per jaar, niet meegeteld de niet gerapporteerde gevallen.

Niemand bekommt enig ietsel door een verkeerde opvatting, dat laat onverlet dat verkeerde opvattingen wel degelijk bestaan en effect sorteren. In het juli-nummer van "Onze Vogels" staat o.m. afgedrukt het vraagprogramma, zorgvuldige bestudering daarvan moet ook U duidelijk maken dat inderdaad groen minus geel = blauw. Waarom? Omdat in de hoofdgroepen 17-18-19-28-29 **geen** blauwe vogels voorkomen, simpelweg omdat de in deze hoofdgroepen ondergebrachte vogels **van nature niet groen zijn**. In de hoofdgroepen waarin wel groene wildvormen voorkomen zijn ook blauwe mutanten aan te treffen, dus... Die boze meneer die mededeelde dat brilvogels groen zijn en zeker niet in het blauw voorkomen heeft **tot op dit mo-**

ment (nog) gelijk; wanneer echter met deze groep vogels meer gefokt gaat worden is het optreden van de mutatie slechts een kwestie van tijd, niet meer dan dat. Blauwe brilvogels behoren tot de reële mogelijkheden, waar en wanneer moet nog ingevuld worden. Dat vraagt verduidelijking, daarvoor moet enig rekenwerk gedaan worden. Twee gegevens zijn onmisbaar, dat zijn domesticatiegraad en mutatiesnelheid.

DOMESTICATIEGRAAD: in het algemeen wordt onder "domesticatie" en "domesticeren" begrepen het tot huisdier maken van oorspronkelijk "wilde" dieren en deze vervolgens te veredelen; de domesticatiegraad is een maatstaf, aangevend hoe lang de oorspronkelijke wildvorm al als huisdier gehouden wordt. Voor hoenders-duiven-runderen-paarden etc. is dat al langer dan 1000 jaar, voor kanaries ruwweg 400 jaar, voor sommige andere vogels zoals Gouldamadines-zebravinken-agaporniden-groenlingen is 50 jaar al ruim genomen. Met name in de laatstgenoemde (relatief recent gedomesticeerde) vogels is het optreden van mutaties in feite schering en inslag, er is derhalve sprake van een hoge mutatiesnelheid.

MUTATIESNELHEID: de maatstaf die gebruikt wordt om aan te geven het aantal malen (= de frequentie) dat mutaties optreden binnen een bepaald tijdsbestek, binnen een bepaalde groep dieren. Mutaties doen zich ook voor in een natuurlijk bestand, naar mate de "afwijking" groter is neemt de overlevingskans van de mutant af; in een natuurlijk biotoop zijn niet alleen de overlevings-

kansen kritisch, ook de acceptatie door de "anderen" wordt bemoeilijkt, terwijl ongecontroleerd paren of vermeerderen een aantal opgetreden mutaties weer teniet doet. Deze zaken zijn in een beschermd milieu (volière-broedkooi) niet of nauwelijks aan de orde; waaruit volgt dat in een beschermd milieu de mutatiesnelheid groter is dan in het wild het geval is.

Indien domesticatiegraad en mutatiesnelheid tegen elkaar afgezet worden ontstaat een kromme, een parabool dus. Kort na de bereikte domesticatie volgen de mutaties elkaar in hoog tempo op, nadat een piek bereikt is neemt het aantal mutaties weer snel af. Bij bijv. kleurkanaries lag de piek ergens tussen 1960 en 1980, bij Goulds tussen 1970 en 1980, bij zebravinken is thans misschien de piek bereikt. Bij kleurkanaries valt op dat de mutatiesnelheid in verhouding tot de domesticatiegraad van kanaries laag is; er is een natuurlijke reden, kanaries zijn eeuwenlang op zang gefokt, pas in de laatste 50 jaar zijn de kleuraspecten de boventoon gaan voeren. Het lijkt verstandig om in de volgende aflevering het begrip mutatie in een stelling te verpakken, omwille van de broodnodige duidelijkheid, volgende maand dus.

TOT DAN!

... NIET VOOR HET EEN OF ANDER, MAAR DOOR 'ONZE VOGELS' BEN IK TOCH MAAR AAN DE WEET GEKOMEN WAT IK MIJN VOGELS MOEST VOEREN OM DE JONGEN GROOT TE KRIJGEN.
GOED DAT IK LID BEN VAN DE NBvV ...

Foto Horst Bielfeld

Witkop v (*Dinemellia dinemelli*)

Met zijn 22 cm lengte behoort deze wever tot de grotere soorten. Er is nauwelijks of geen onderscheid tussen de mannetjes en de popjes. Kop, kin, keel, borst en buik zijn wit. Rugdek, vleugels en staart donkerbruin tot zwart. In de vleugels bevinden zich witte veertjes en ook de handpennen zijn wit.

Bij het ras *D.d. boehni*, komt in de vleugels geen wit voor. De vleugelbocht, bovenstaartdekveren, stuit en onderstaartdekveren vertonen een roestachtig rode kleur. De snavel is donker evenals de poten en de ogen zijn donkerbruin.

Zoals gezegd, mannetjes en popjes zijn gelijk. Als onderkenning van de mannelijke exemplaren biedt alleen het baltsgedrag houvast, dat is namelijk typisch mannelijk. Met wijd gespreide vleugels,

De Nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*)

Deze ganzen bewonen grote gebieden van Tropisch Afrika, de Nijlvallei en Zuid-Syrië, waar ze zich vrijwel uitsluitend langs rivieren, meren en moerassen ophouden. Buiten de broedperiode worden dan ook in die streken grote groepen waargenomen. In de broedtijd trekken de paren zich terug in een eigen territorium, dat door het mannetje fel wordt verdedigd. Deze ganzen broeden bij voorkeur in grote boomholten, maar ook wel op de grond, dit hangt af van de plaats.

Ze zitten ook graag op lage boomtakken. Tussen de geslachten is weinig onderscheid in formaat en gevederte, alleen aan het gesis van de man en het gekak van het wijfje kan men met zekerheid de geslachten vaststellen. In rijen

wever

rechtopstaand en regelmatig voorover buigend laat hij ofwel een luid gekrijs horen ofwel een zacht en goedaardig geluid.

Ze komen voor van Zuidoost Soedan, Zuid Ethiopië en Somalia tot Zuid Tanzania en Zuidoost Zaire. Ze leven in grote groepen, veelal in de nabijheid van buffels en ander groot vee.

De omvangrijke nesten van twijgen worden gebouwd in de toppen van alleenstaande bomen. Binnenin zo'n ruwbouw worden dan van grashalmen en andere plantedelen ronde nesten gemaakt met een lange schuin naar beneden gerichte insluipgang. Een legsel bestaat uit 3 tot 4 blauwwitte met donkerbruine vlekjes voorziene eieren.

Het zijn sterke vogels die ook in ons kli-

maat erg goed te houden zijn. Het liefst met meerdere exemplaren bij elkaar en het best in een gezelschapsvolière met vogels van gelijke grootte. Als je namelijk meerdere koppels zou houden, is de kans groot dat je hun bouwkunst van heel nabij kan bewonderen. Ook in de volièrre bouwen ze een grote gemeenschappelijke woning met daarin voor ieder een aparte ruimte welke ruimte ook met verve wordt verdedigd.

De jongen worden voornamelijk met levend voedsel en gekiemd zaad grootgebracht. Ook buiten de broedperiode is dierlijk voedsel, zoals meelwormen, pinky's etc. etc., en gekiemd zaad noodzakelijk terwijl ze tevens ook grotere zaden en vruchten opnemen.

Tekst en foto: W. Akkermans

toestand bestaat het voedsel hoofdzakelijk uit gras en kruiden, maar wormen en insecten worden ook gegeten. Thans worden deze ganzen overal ter wereld gehouden, hetzij paarsgewijs binnen een afsluiting, hetzij als groep op een uitgestrekt terrein met waterpartij. In gevangenschap eten ze gras, mengvoer en vooral diverse graansoorten. Ze gaan ook spoedig tot broeden over. Er worden vijf tot acht crème-witte eieren gelegd die na 28 à 30 dagen uitkomen.

Beschrijving van deze gans (zie foto). De kop en nek zijn grijs, aan de zijkanten en op de bovenkop bruin gevlekt. Achter om de nek loopt een roodbruine band, rondom de ogen bevindt zich een bruine bevedering. De onderzijde en mantel zijn grijs met fijne zwarte tekening.

Onder op de borst bevindt zich een grote kastanjekleurige vlek. De rug, stuit en staart zijn zwart, de kleine metaalglanzend groen, de andere bruin. De dekveren zijn wit met een zwarte streep. Het oog is geel, de snavel is roze met een zwarte punt en zwarte basis. De poten zijn roze. De lengte bedraagt 70 cm.

Ook deze gans is reeds in verscheidene Europese landen in vrije vlucht waargenomen, dit kunnen wel exemplaren zijn, die uit dierentuinen of vogelparken zijn ontsnapt. Misschien zullen deze ganzen eens de kern vormen van een nieuwe Europese standvogel. In de naaste omgeving van Breda kon ik de Nijlgans in het wild signaleren en op de gevoelige plaat vastleggen.

Beïnvloeden gekleurde ringen het gedrag van vogels?

Ondanks dat er vele vogelliefhebbers zijn die gebruik maken van gekleurde ringen, met name ook zogenaamde knijpringen, heeft men tot op heden nog niet vastgesteld of deze gekleurde extra uitmonstering van de vogels invloed heeft op het gedrag.

In een artikel in het tijdschrift *Animal Behaviour* 1982, heeft N. Burley met zijn medewerkers gepubliceerd dat zebrovink popjes mannetjes prefereren met roodkleurige ringen en zebrovink mannetjes duidelijk de voorkeur geven aan popjes met zwarte of rose ringen. Vogels die waren geringd met blauwe en groene ringen werden door beide geslachten gemeden. De meest gefabriceerde kleurringen waren die waarvan de kleur ook voorkomt in veren en snavel. Het baltsen, paren en broeden zou door dergelijke merktekens in hoge mate kunnen worden bepaald.

In het tijdschrift *The Ring* 1984, bespreekt op pagina 118 en 119 T. Weselowski bovenbedoelde publicatie en stelt dat het volgens hem mogelijk is dat ook in de vrije natuur dergelijke verschijnselen bij vogels met gekleurde ringen vastgesteld zijn. Het zou best de moeite waard zijn om daar verder onderzoek naar te verrichten. Misschien zijn er zelfs al vogelliefhebbers welke dergelijke waarnemingen in de volièrre hebben gedaan. We houden ons derhalve aanbevelen voor reacties.

Wesel

Het zieleleven van de vogels

Prof. Dr. A. Stolk

Vogels zijn hoog-ontwikkelde levensvormen. In bepaalde opzichten wordt onze eigen lichaamsvorm nog door die van hen in de schaduw gesteld. Gaan wij de details van de voortplanting en de stofwisseling na, dan blijken ze ook de reptielen te overtreffen, waar hun ontwikkeling eenmaal begon.

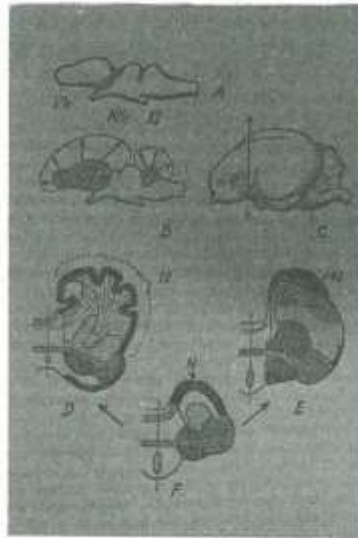
Door de hoge lichaamstemperatuur werd de vogel tot op zekere hoogte onafhankelijk van de temperatuurswisselingen in zijn omgeving gemaakt. Een bijzonder gunstige eigenschap inderdaad, die echter anderzijds tot een voortdurende activiteit aanzet en een grote behoefte aan een geregelde voedseltoevoer veroorzaakt. Een dergelijke ontwikkeling is dan ook niet volkomen als een pluspunt te zien, maar brengt ongetwijfeld gevaren met zich mee en kan onder bepaalde omstandigheden zelfs een ernstige bedreiging vormen.

Stellen wij een vermogen om zich vrij door de lucht te verplaatsen vast, alsmede een betrekkelijke onafhankelijkheid van de omgeving, dan rijst vanzelf de vraag hoe zo'n dier dat door zijn onafhankelijkheid en vrijheid zoveel indruk op ons maakt, zich verhoudt tot deze wereld. Horen wij door pepeggaaien en spreuwen woorden nazeggen, die we zelf gewoon zijn om te gebruiken, dan krijgt men onwillekeurig de indruk met bijzonder intelligente dieren te doen te hebben. Constaten we dat het hier in het geheel niet om werkelijk taalgebruik gaat, maar slechts om een zeer knappe klanknabootsing, dan wordt die indruk nauwelijks weggenomen.

Vergelijken wij sprekende vogels met Kieviten of duiven, met eenden, ganzen en zwanen, dan zijn we onmiddellijk geneigd om de vogels die dit imitatievermogen missen, als psychisch lager ontwikkeld te zien. Daartegenover staan echter ook uitingen van een ogenschijnlijk gecompliceerd gedrag van juist deze vogelsoorten.

Er blijkt alle aanleiding voor te bestaan om het gedrag van de vogels ten opzichte van hun omgeving nauwkeurig na te gaan. Men kan echt wel zeggen dat er waarschijnlijk geen terrein is, waarop men zo gemakkelijk tot vermenschelijkingen heeft geconcludeerd.

Het is bijzonder interessant om de verhouding van de vogel tot zijn omgeving na te gaan en bovendien de verschillen die in dit opzicht tussen de groepen

kunnen optreden. Daarvoor is het nodig om (zoals altijd in de wetenschap) van vaststaande feiten uit te gaan. Wij kunnen dit echter niet doen zonder eerst een inventaris op te maken van de belangrijkste zintuigen en hun betekenis voor het leven van de vogel.

De vogel is een uitgesproken lichtdier en als zodanig is hij in sterke mate afhankelijk van zijn ogen. Vanzelfsprekend zijn niet alle vogelsoorten op dit gebied tot dezelfde prestaties in staat. Zo komt bij grote vogels de scherpheid van het gezicht ongeveer overeen met wat de mens in dit opzicht presteert, althans voorzover het om het oplossend vermogen gaat.

Vogels kunnen bovendien kleuren onderscheiden. Op grond van het kleurige verkleed, dat een groot aantal soorten bezit, alsmede van de zogenaamde signaalkleuren, ligt dit wel voor de hand, maar het kon ook door proefnemingen met zekerheid worden bewezen. Daar komt nog bij dat vogels vermoedelijk heel wat sneller waarnemen dan wij mensen dit kunnen doen. De vogel registreert in een moment een groot

aantal voorwerpen in zijn gezichtsveld en hij doet dit zo scherp, dat het ons ongelooflijk voorkomt. Voor iets dergelijks blijkt immers een herhaald en daardoor tijdrovend afzoeken met de beide ogen vereist te zijn.

Ook aan het gehoor van de vogels moet een grote betekenis worden toegekend. Dit kan zonder meer uit de details van klankvorming en de mogelijkheid van de zang worden geconcludeerd. Voor het sociale leven van de vogels blijken die van grote betekenis te zijn. Is men eenmaal in aanraking gekomen met de variaties van de zang tijdens de balts of hofmakertij, dan kan men de betekenis daarvan voor de balts moeilijk onderschatten.

De zuid Amerikaanse vetvogel, die evenals vleermuizen holen bewoont gebruikt bij volledige duisternis zijn klinkgeluiden om zich te kunnen oriënteren. De geproduceerde geluiden weerkaatsen tegen hindernissen (de wanden van de grotten) en de weerkaatsing daarvan wordt waargenomen. Deze hoenderachtige vogel presteert met klinkgeluiden die binnen ons eiger gehoorbereik liggen, wat de vleermuis met supersonische geluiden doet. In het algemeen functioneert het reukvermogen bij de vogels zeer gebrekkig dit in tegenstelling tot wat we bij een groot aantal zoogdieren zien. Overigens is dit reukvermogen een van de meest omstreden zintuigen van de vogels.

Vergelijkt men de klankvoortbrengende organen van de vogels en de zoogdieren, dan worden we met een merkwaardige tegenstelling geconfronteerd. Bij de zoogdieren wordt het geluid boven in de keel gevormd, waarbij bovendien keel- en neusholte nog een niet te onderschatten rol spelen. Bij de vogels liggen de belangrijke pijpvormige organen die het geluid voortbrengen, diep in de borstholte, op de plaats waar de bronchiën van de long zich splitsen. Ze reiken gedeeltelijk iets hoger in de luchtpijp.

In tegenstelling tot de larynx in de keelholte van de zoogdieren en de mens, gebruikt het fluitorgaan van de vogels, dat **syrinx** wordt genoemd, bijzonder lange luchtpijpen, die in zeer veel gevallen de wendingen en buigingen van een gecompliceerd blaasinstrument vertonen. Toch blijken ze wel vrijhangende membranen en zakvormige verwijdingen te hebben. Overeenkomstig deze situatie zijn ook de spieren gecompliceerd. Dit alles is nodig om de zang

De

osel

van de vogel te produceren. Toch kan die slechts worden voortgebracht, als die gecompliceerde apparatuur wordt geleid en gecoördineerd door hersenen, die ook alle overige handelingen van de vogel onder controle hebben en regelen. De studie daarvan betekent een onuitputtelijke bron van waarnemingen en feiten.

Om een inzicht in de vogelhersenen te krijgen blijkt vergelijken noodzakelijk te zijn. Men zou willen weten met welk zenuwcentrum van de mens en de zoogdieren de hersenen van een vogel kunnen worden vergeleken. Een dergelijke vergelijking is echter zeker niet gemakkelijk te noemen. In een groot aantal opzichten blijken vogelhersenen totaal verschillend van die van de mens en de zoogdieren te zijn.

Eén van de belangrijkste delen van de zoogdierhersenen zijn de zogenaamde **voorhersenen**, die door een zogenaamde schorsstructuur worden gekenmerkt. Dit wil niet anders zeggen dan dat ze een gecompliceerde, geplooide oppervlakte hebben. Sommige topprestaties van de zoogdieren worden juist door die voorhersenen mogelijk gemaakt. Het overeenkomstig gedeelte van de vogelhersenen heeft daarentegen juist een uitgesproken massieve bouw. De zenuwcentra blijken zich daar niet aan de oppervlakte te bevinden, maar vormen dichte lagen celmassa's. Tussen de massieve structuur van de vogelhersenen en de schorsstructuur die we bij de zoogdieren aantreffen, is moeilijk enig verband te leggen. Toch blijkt er een andere mogelijkheid van vergelijking te zijn. Er dient naar treffende overeenkomsten in de bouw te worden gezocht. Die worden bijvoorbeeld gevonden in een deel van de hersenen, dat de stofwisseling regelt. Wat de bouw betreft is dat het best met het ruggemerg te vergelijken. Dit deel wordt als de **kleine hersenen** aangeduid. Bij de vogelsoorten blijkt het vrij gelijkvormig te zijn, veel meer in elk geval dan de voorhersenen, die voor oriëntering en het gedrag verantwoordelijk zijn.

Vergelikt men de omvang van dit oriënteringsorgaan met wat we als de kleine hersenen hebben leren kennen, dan krijgen we een verhoudingsgetal of **index**, waardoor een eerste maatstaf of vergelijking wordt geboden.

Bij de vogels blijkt de primitiefste ontwikkeling van de voorhersenen met het cijfer 2,5 tot 3 te worden aangeduid. Het maximum hiervan ligt tussen 25 en 30. Willen we een vergelijking met de zoogdieren maken, dan blijkt direct al weer hoe moeilijk het is om de twee groepen warmbloedige dieren aan el-

kaar te toetsen. Bij de zoogdieren bedraagt het laagste indexcijfer immers 1,8, terwijl bij ons mensen het cijfer 170 wordt gevonden. Deze cijfers vormen niet de resultaten van intelligentietests. Met behulp van deze getallen wordt de gradering binnen een diergroep mogelijk gemaakt (in dit geval dus de zoogdierwereld en het vogelrijk). Binnen de klasse van de vogels kan men met deze methode een bepaalde rangorde opstellen om op die manier enige verschillen duidelijk te maken. Ze blijken in staat te zijn om allerlei dingen te bevestigen, die we bij de vogels hebben vastgesteld, en als zodanig verdienen ze zeker onze aandacht.

Nauwverwante vogels van sterk uiteenlopende grootte (zangvogels zoals vinken en kraaien bijvoorbeeld) blijken toch eenzelfde indexcijfer te hebben: de steenarend zowel als de torenvalk bijvoorbeeld 8 en eenden, zwanen en ganzen 5 tot 6.

Vogels die ongeveer hetzelfde gewicht hebben, maar tot geheel verschillende groepen behoren, blijken echter sterk uiteenlopende indexgetallen te hebben: een ara bijvoorbeeld 27, een raaf 19, een zilvermeeuw ongeveer 5, een fazant ongeveer 3. Toch wegen ze allemaal ongeveer 1200 gram.

Hoe is het echter in dit opzicht met de reptielen gesteld? Het onderzoek wees uit, dat bij een groot aantal hagedissen en slangen de kleine en de voorhersenen dezelfde omvang hebben. Bijgevolg is het indexcijfer dan 1.

Rangschikken wij nu de vogels in een opklimmende reeks, dan treffen we aan de basis een opmerkelijk gezelschap aan. Daar worden immers vogels zoals scharrelaars, gierzwaluwen, zeeduikers, plevieren en hoenders gevonden. Een complete verrassing inderdaad, die wel enige verbazing wekt. Zeeduikers (alsmede plevieren en hoenders) vormen ongetwijfeld vrij primitieve ontwikkelingsvormen. Het voorkomen van gierzwaluwen in deze groep verwondert ons echter. Wat hun gedrag en lichaamsvormen betreft, vertonen die immers een bijzonder vèrgaande specialisatie. Er blijkt bovendien een andere aanwijzing voor de hoge ontwikkeling te bestaan, namelijk deze, dat hun jongen nestblijvers zijn. Hier stuiten we op een bijzonder interessant verschijnsel, dat met een belangwekkende regel verband houdt, die zowel voor zoogdieren als voor vogels geldt.

Hoe zal de ontwikkeling van nieuwe vogeltypen in de oudste geschiedenis zijn geweest? Wij kunnen ons moeilijk anders voorstellen, dat uitgaande van onbekende typen eerst het gedrag en de

lichaamsvormen veranderden (en tegelijk hiermee het hele karakter van de ontwikkeling), maar nog niet de omvang van de hersenmassa. Zo'n vogel wordt op een bepaald ogenblik bij zijn geboorte nestblijver en is hij volkomen van zijn ouders afhankelijk. In het veilige nest biedt die periode van afhankelijkheid de mogelijkheid voor de vorming van een sterk-gespecialiseerd voortbewegingsapparaat. Overigens kan men zich moeilijk indenken, dat een jonge gierzwaluw of een jonge huiszwaluw reeds direct na het uit het ei komen ook het nest verlaat en wat rondscharrelt, terwijl hij nog niet in staat is tot vliegen, totdat na een periode van enige weken de vleugels en veren zodanig zijn uitgegroeid, dat hij zich in de lucht kan begeven. Daarentegen moeten wij aannemen dat de jonge vogels van deze soorten niet opgewassen zouden zijn tegen het grote aantal het vogelleven bedreigende gevaren. Het wordt voortdurend duidelijker, dat juist dergelijke gespecialiseerde levensvormen als bij de gierzwaluwen slechts mogelijk zijn als gevolg van de bescherming, waarbij de ouders zich onafgebroken met de zorg voor het nest en de jongen bezighouden.

Dan is echter ook duidelijk dat zo'n beschermde jeugdtoestand niet onbeperkt kan worden verlengd en dat jonge vogeltypen ontstaan. En niet alleen ontstaan, maar zelfs de boventoon gaan voeren, waar deze periode van hulpeloze kindsheid zoveel mogelijk wordt ingekort. In dit licht gezien blijkt ook wat we over de voeding en de groei van de jonge vogels hebben gezien, een diepere betekenis te krijgen. Het kan absoluut geen toeval zijn, dat juist de levenskrachtigste vogeltypen een speciaal groeitempo hebben ontwikkeld, waarbij in bijzonder korte tijd het opgroeien van enkele grammen bij het uit het ei komen tot meer dan het gewicht van de oudervogels mogelijk is geworden.

Overigens staat deze complete revolutie van het tempo van de ontwikkeling en van de lichaamsbouw aanvankelijk volkomen los van de groei van de hersenen. Wij kunnen dit als één van de belangrijkste feiten beschouwen, die het onderzoek van de laatste tijd heeft opgeleverd. Merkwaardig genoeg kon bij de zoogdieren iets dergelijks worden geconstateerd. Ook hier kan men zien dat bij vormen zoals apen, roofdieren of hoefdieren eerst de levenswijze en de lichaamsbouw totaal veranderen. Dit blijkt ook voor de jeugdfasen te gelden. De hersenen blijven echter nog eerst op een bijzonder primitief niveau. Men kan dan ook wel als vaststaan aannemen, dat

De
se

het hoge ontwikkelingsniveau van de hersenen tot stand is gekomen, nadat de lichamelijke ontwikkeling was voltooid. Men zou geneigd zijn te menen, dat de hersenen bij die ontwikkeling voorop zijn gegaan, maar dit is absoluut niet het geval.

Door de vrijwel onvoorstelbaar rijke variatie van nu nog met en om ons heen levende vogels worden enige fasen van die ontwikkelingsgang getoond. Zo blijken de ganzen en de eendachtigen al een heel stuk gevorderd te zijn, wat duidelijk uit de indexcijfers voor de voorhersen is op te maken: die bedragen immers 4 tot 6.

Op vrijwel hetzelfde al vrij sterk gevorderde peil (wat de ontwikkeling van de hersenen betreft) blijken sommige zangvogels (vliegenvangers en zwaluwen bijvoorbeeld), alsmede ijsvogels en koekoeken te staan. De roofvogels hebben daarentegen een hoger ontwikkelingspeil bereikt, met gewoonlijk waarden van ongeveer 8 tot 9. Zangvogels vooral vertonen een lange reeks van geleidelijk opklimmende indexcijfers. Ze waren immers (zoals reeds gezegd) bij zwaluwen en vliegenvangers ongeveer 4 tot 5, terwijl bij de spreeuwen indexgetallen van 7 tot 8 worden gevonden.

Voor de hersenen van pelikanen en pinguïns stijgen de indexgetallen daar nog belangrijk bovenuit. Voor de gebrilde pinguïn blijkt de waarde 9 te zijn en voor de pelikanen 12. Aan de top worden soorten met waarden van ongeveer 12 tot 18 aangetroffen: uilen, spechten, raven en papegaaien. Dit is alleszins een bemoedigend resultaat, want ook zonder dat we over deze gegevens beschikken, hadden deze al een zekere roep van begaafdheid verkregen.

Een belangrijke vraag: wat tonen die getallen nu aan en wat niet? Allereerst vormen ze absoluut geen aanduiding voor intelligentie. Deze rangorde stelt ons dus niet in staat om een onderscheid tussen intelligente en domme vogels te maken. Deze getallen geven een verhouding aan tussen bepaalde hersende-

len. Ze zijn bijzonder nauwkeurig en verstrekken een aanwijzing voor een aantal vermogens, die tot op heden nog weinig bekend zijn, maar alleszins een nadere studie waard. Een enkel voorbeeld ter verduidelijking.

Zoals bekend kunnen verschillende vogelsoorten tot op zekere hoogte tellen: ze kunnen een aantal voorwerpen die ze zien, naar aantal uitstekend van elkaar onderscheiden. Zo brengt een duif het bij de experimenten tot 5, een kauw en een parkiet tot 6, een grijze papegaai en een raaf tot 7. Er is zelfs een grijze papegaai geweest, die tot 8 kon tellen. Het is zeker niet te veel gewaagd om tot op zekere hoogte hier van hogere psychische prestaties te spreken.

Nemen we het soms wonderbaarlijke vermogen om bepaalde geluiden te imiteren. De vogels zijn daartoe alleen in staat door een bijzonder scherp vermogen om geluiden waar te nemen, alsmede door een grote vaardigheid om nieuwe spierbewegingen te oefenen en (wat zeer belangrijk is) . . . zich later goed te herinneren. Zonder enige twijfel wijst dit op een vermogen, dat een bepaald geestelijk peil bereikt.

Met betrekking tot het oriënteringsvermogen van de vogels zijn belangwekkende experimenten gedaan. Daarbij bleek dat overdag trekkende vogels zich oriënteren op de stand van de zon. Een bepaalde hoek ten opzichte van de zon kan daarbij natuurlijk niet worden aangenomen, want dan zouden de vogels natuurlijk volkomen uit de koers raken. Zoals bekend verplaatst de zon zich immers schijnbaar langs de hemel. De vogels blijken echter in staat te zijn om de factor tijd en de daarvan afhankelijke zonnestand zodanig te verwerken, dat nauwkeurig een vaste koers kan worden aangehouden. In de nacht trekkende vogels kunnen dit ook. Bij onbewolkte hemel blijken ze zich op de sterrenbeelden te oriënteren. Op welke wijze die oriëntering op de zonnestand en de sterrenbeelden nu precies tot stand komt, is nog een onderwerp van discussie. Als vaststaand kunnen we

echter aannemen, dat vogels tot zulke voor ons volkomen onverklaarbare oriëntering in staat zijn. Hier blijkt een nauwkeurigheid van waarneming in het geding te zijn, die op een zeer bijzondere betrekking tussen de vogels en de hem omringende dingen wijst. Overigens is dit een kwestie, waarbij we nog geheel en al in het duister tasten. Een prachtig terrein van onderzoek bijgevolg.

Misschien is deze benadering wat al te koel en wat al te gereserveerd voor mensen die veel met vogels omgaan. Het is helemaal niet de bedoeling om deze toch wel sterk door de mens zelf geschapen banden ruwweg kapot te maken of om er geringschattend over te spreken. De gevoelens die het contact met vogels bij ons oproept, vinden in de eerste plaats hun oorsprong bij onszelf. Dit neemt echter niet weg dat die gevoelens door het gedrag van de vogels worden opgeroepen, al weten we ook voorlopig nog zo goed als niets over de factoren, die bepalend zijn voor dit speciale gedrag.

Bij het observeren van vogels komen we steeds weer in aanraking met reacties en gedragingen, die ons doen herinneren aan reacties en gevoelens, die we bij zelfonderzoek van onszelf kennen. De persoonlijke voorkeur of afkeer, het ondergeschikt of dominerend zijn, de eigendomsrechten, de verdediging van een eigen gebied of territorium, het zijn allemaal zaken, die we ook bij de vogels aantreffen. Momenteel is absoluut nog niet precies bekend hoe groot en veelvormig het scala van de sociale verhoudingen wel is. Alles wat door onderzoek van die zaken aan het licht komt, werkt er alleen maar aan mee om onze waardering en bewondering voor de vogels nog aanzienlijk te vergroten. Dit is dan ook de reden dat wij hebben gemeend om zoveel mogelijk vogelvrienden hiervan in een artikel op de hoogte te stellen.

Illustraties

1. Bij een amfibie zijn de hersenen nog zeer eenvoudig gebouwd (A). Vooral door veranderingen in de kleine hersenen en de voorhersen (B) hebben zich daaruit de vogelhersenen ontwikkeld (C). Een doorsnede volgens de in C aangegeven lijn geeft ons een duidelijke indruk van de inwendige bouw van de vogelhersenen (E), vergeleken met die van een zoogdier (D) en een reptiel (F).
2. Vliegenvanger. Vrij hoog niveau van hersenontwikkeling. Broedend mannetje van de paradijsvlieger vangen op het komvormige nest.

use!

De

Diamantduifje (Geopelia cuneata)

De eerste invoer van dit door iedere beginnende liefhebber aan te raden duifje, was in 1868 door de Londoner Zoo. Dit dierenpark behaalde ook de eerste broedresultaten. De eerste broedresultaten van dit alleraardigst duifje op het continent was bij de heren von Hagenbeck en Russ in Duitsland.

Beide kweekten met het diamantduifje in 1875. Doordat er in die jaren massale invoer plaats vond en goede nakweek, veroverde dit duifje langzamerhand de hele wereld, zodat er momenteel geen nieuwe import meer nodig is.

Het diamantduifje is nu wel zo gedomesticeerd als gebeurd is met de grasparkiet. Men heeft evenals het geval is geweest bij de grasparkiet verschillende kleurslagen weten te kweken. De meest bekende is wel de briljant. Tevens heeft men de kleurslagen zilver, witstuit, witstaart, wit, isabel, bruin, terwijl er in Afrika momenteel de kleurslag rood voorkomt. En ik verwacht dat er nog meerdere kleurslagen zullen ontstaan.

BESCHRIJVING

Het diamantduifje is een klein ± 16 cm. (incl. staart) duifje en het weegt ± 45 gram. De kop, nek en borst zijn blauw/grijs. De rug en staart zijn bruin/grijs. De middelste staartpenningen zijn wit. Op iedere van de kleine en middelste dekveren bevindt zich een witte punt omgeven door donkerder bruin dan de rest van het lichaam. Hierdoor ook de naam van het duifje. De poten zijn vleeskleurig en de ogen hebben een oranje/rode nsakte oogring. Het duivinnetje is over het geheel iets kleiner en bruiner dan het doffertje. Het heeft ook een smallere en lichter gekleurde oogring. Dit is vooral goed te zien in de paartijd. In de

meeste gevallen is de iriskleur bij het duivinnetje lichter.

Balts

De balts is als volgt:

De doffer gaat voor het duivinnetje staan en buigt zich op en neer. Onder het buigen steekt hij de staart omhoog welke als een waaier wordt gespreid. Onder het baltsen laat de doffer een luid Coo-Coo, Coo-Coo horen. Accepteert het duivinnetje dit ritueel dan vindt de copulatie plaats.

Verspreidingsgebied

Het diamantduifje komt voor in geheel Australië met een top in het midden en noorden, waar ze leven in bosjes in de savannen bij een zeer hoge temperatuur van ± 60 graden C. Deze hoge temperatuur deert het duifje niet, het zit soms uren te zonnebaden.

Verdere bevindingen

Het diamantduifje is momenteel wel de meest voorkomende duif en men kan hem wel bij iedere liefhebber van duiven en kleinere vogels aantreffen. Het is vooral geliefd door zijn zachtaardig karakter, vrolijke aard en makkelijke kweekbaarheid. Zelfs in een kweekkooi van $100 \times 80 \times 80$ cm. is een paartje te houden en te kweken. Het valt wel aan te raden om het diamantduifje paarsgewijs te houden omdat er anders, door onderlinge strubbelingen, weinig van broeden terecht komt. Het diamantduifje is z.g. winterhard maar ik preferer toch om het vorstvrij te laten overwinteren. De voeding bestaat uit een goed mengsel kleine zaden zoals gierst, wildzangmengsel, maanzaad etc. en niet zoals je nog al eens tegenkomt alleen

gierst. Tevens nemen ze ook universeelvoer tot zich.

Door zijn vredelievend karakter is dit duifje te houden met andere duivensoorten en kleinere vogels.

Kweken in gevangenschap

Het diamantduifje is zeer gemakkelijk te kweken in een voliëre of kweekkooi. Het nestje is zoals van de meeste duiven zeer slordig. Er zijn wel uitzonderingen die een stevig nest bouwen. Men kan bij de nestbouw het beste wat hulp bieden door het plaatsen van kleine kistjes of kanariebroedkastjes. Als nestmateriaal geeft men kleine takjes, hooi, kokosvezel, grashalmpjes etc. Is het nest gereed dan legt het duivinnetje met een tussentijd van 24 uur twee witte eitjes. Zoals bij de meeste duiven broedt het doffertje overdag en neemt het duivinnetje de avond en nacht voor haar rekening.

De broedtijd bedraagt 13 dagen. De jonge diamantduifjes worden over het algemeen goed grootgebracht en na 12 dagen verlaten zij het nest.

De juvenie hebben een golftekening op de borst en een beigeachtige kop. Dit jeugdkleed verdwijnt volledig na de eerste rui. Men moet wel, zo gauw de jonge zelfstandig zijn, ze in een andere ruimte onderbrengen omdat de doffer ze gaat verjagen. De jonge diamantduifjes zijn goed bij elkaar te houden. Drie of vier broedsels per jaar is voor dit zeer aardige diamantduifje geen uitzondering. Nogmaals het is een zeer mooi, dankbaar duifje voor de beginnende liefhebber. Veel succes,

PIET VOETS

Vogel lief en leed, vogelliefhebberij, standardeisen, tentoonstellingen vogelliefhebbers, de natuur en wat er mee samenhangt.

Onderwerpen waar we als vogelliefhebber gerust wel even bij stil kunnen blijven staan om ons af te vragen wat de betekenis wel is van bovenstaande onderwerpen. Ik ga van de stelling uit dat iedere vogelliefhebber ook een natuurliefhebber is en alles wat er in de natuur plaats vindt zijn of haar belangstelling heeft. Uit mijn lezingen welke ik houd merk ik waar veelal de belangstelling ligt en dat het onderwerp "natuur" wel iedereen boeit.

Men kan ook veel lering trekken uit wat er in de natuur gebeurt en niet datgene in de volière. Een natuurliefhebber vraagt zich steeds weer af waarom bepaalde dingen in de natuur plaats vinden en men zoekt dan weer naar een antwoord. Dat antwoord wordt weer gegeven, wanneer u alles netjes op een rijtje zet. Zo gaat het ook in onze vogelsport. Vogelliefhebberij houdt meer in dan alleen de wetenschap van voeding en verzorging, maar het ook leren begrijpen of een vogel zich toch wel of niet thuis voelt. Het stichten van een zodanig biotoop is van groot belang. Samen spel tussen mens en dier is hier erg nuttig. Kan men dit aanleren? Waarom niet?, je moet alleen erg veel van de natuur houden en je belangstelling moet onuitputtelijk zijn. Is dit nodig voor het kweken van zebra-vinken, of voor het kweken van jap. meeuwen en voor het kweken en houden van tropische vogels? Ja zeg ik volmondig, want ook uw volière maakt deel uit van een stukje natuur al hebt u dit zelf doen

ontstaan. Ook alle natuurwetten en regels gelden voor dit kleine stukje. Vogels welke in de vrije natuur met de vogels in onze volière kunnen worden vergeleken zijn nl. "het roodborstje, heggemus, winterkoninkje, alle soorten vliegerwangers, nachtegalen, goudhaantjes, tapuiten, witte en gele kwikstaarten", wat betreft de insectenminnende vogels. Er is dus ook nog een grote groep, welke zowel insecten als zaadminnend genoemd kunnen worden. Een bijzondere uitzondering vormt wel de vink, de appelvink, goudvink en de keep, welke normaal zaadminnend zijn maar ook vooral van jonge knoppen leven, vandaar dat er in de landen tuinbouw nog al bedenkingen zijn tegen deze soorten. Deze soorten schakelen totaal om wanneer de broedtijd in aantocht is want dan bestaat hun menu hoofdzakelijk uit insecten. Begrijpelijk want de nakomelingen moeten een goede kans maken om in leven te blijven. Deze vogels kunnen we dus weer vergelijken met de in de volière voorkomende soorten zoals jap. nachtegaal, brillenvogels, regenboogvinken en andere vruchten- en insectenetende vogels. Vinden in de vrije natuur deze soorten hun levend voedsel tussen struiken en houtstapels alsook in muurspleten, zo moeten wij in de volière er voor zorgen, dat dit dierlijk voedsel wordt aangevoerd. We kennen in onze volière ook vogels waarbij het wel degelijk van belang is, dat ze wanneer ze gaan broeden de eerste 14 dagen toch dierlijke eiwitten tot zich nemen om hun

jongen groot te brengen en wel het blauwfazantje, vuurvinkje, goudbuikje, napoleonnetje, oranjeakakje, teugelastrilde, st. helenafazantje etc. Kortom het is goed voor al deze soorten wil men een goed broedresultaat verkrijgen, dierlijk voedsel te verstrekken. Men lost dit ook wel eens op door middel van het stichten van een humusberg in de volière, welke dan wanneer zij goed wordt opgebouwd een uitkomst kan betekenen voor alle vruchten en insectenetende vogels, maar ook zaadetende vogels halen uit zo'n berg veel mineralen en voedingsstoffen. Zo'n berg is simpel en gauw geformeerd. We deponeren alle afvalstoffen welke verteerbaar zijn op een wat beschutte plaats waar de zon niet volledig op staat. Welke afvalstoffen gebruiken we daarvoor? Groenafval, oud brood, etensresten, koffiedik, theebladeren, onkruid uit de tuin, kortom teveel om op te noemen. We weten wanneer we afvalstoffen welke verteerbaar zijn in de grond stoppen er een biologisch proces plaats vindt het zogenaamde afbraakproces. Niet alleen schimmels, bacteriën maar ook insecten helpen daar een handje bij en voor de vogels wordt het een ware voedselberg. Leefwijze en gedragingen waarover weinig wordt gesproken in onze lektuur zijn voor ons liefhebbers toch wel van groot belang. Ik kan dit met enige voorbeelden staven, zowel voor wat betreft de vogels in onze volière als voor die in de natuur. Een duidelijk voorbeeld maakte ik mee enkele jaren geleden met een stel blauwfazantjes welke een prachtig nest hadden gebouwd. Bij controle van dit nest bleek bij de eerste blik het nest leeg te zijn, maar wie schetst mijn verbazing dat bij nader onderzoek het nest uit twee delen bestond, in het nest was een "tussenschot" gebouwd. In het eerste gedeelte zag men een paar steentjes en een paar takjes liggen maar ging men onder het schotje door ontdekte men de jonge blauwfazantjes.

Ook in de natuur bouwden deze vogels het z.g. schijnnest om de vijanden te misleiden. Toen ik later weer met deze vogels ging broeden maakte ze een normaal nest. Zij hadden ontdekt in de jaren dat zij in mijn volière verbleven dat ze geen vijanden hadden en zo verloren zij deze eigenschap. Gaan we weer even in onze natuur grasduinen, dan ontdekken we ook leuke dingen. Zo is het bekend, dat het winterkoninkje man, wanneer de

broedtijd aanbreekt, een vijftal nesten bouwt om daarna het wijfje uit te nodigen om de nieuwe woningen te inspecteren. Kiest zij dan een van deze vijf woningen uit, dan kiest zij tevens deze man. Worden alle vijf afgewezen, wat naar ik hoop niet zoveel zal voorkomen, dan wordt de man ook afgewezen. Onnavolgbare gedragingen in onze natuur. Sommige gedragingen en handelwijzen zijn wel te berekenen, zoals de nestbouw van de vink. Op onze speurtochten in en door de natuur hebben we ons eens ingespannen om een vinkennest te ontdekken maar dat viel lang niet mee, daar het nest van een vink wordt gebouwd van dat materiaal van de boom waar zij in gaat broeden, zowel de korstmossen als spinrag wordt daar voor gebezigd. Zij bouwen hun nest in een vork van de boom omkleed met dezelfde materialen, zodat je zo'n nest bijna niet kan ontdekken. En dan denk ik weer aan het braamslupertje, waarvan we het nest zo ongeveer hadden ontdekt, ja dat dachten we, maar wat deed de slimmerik. Zij vloog vlak voor onze voeten en deed net of ze zwaar gewond was en als je dan dichtbij kwam, vloog ze steeds verder van het nest weg en dat was dan ook de bedoeling. Toch hebben wij in onze volière ook te maken met gedragingen en karaktertrekken en als we ons daarin niet verdiepen zullen we nooit leren begrijpen waarmee we bezig zijn.

Ik kan nog tientallen voorbeelden noemen maar laten we er wel op rekenen dat als we vogels houden we al deze zaken tegen kunnen komen. Hoe meer men zich in de natuur verdiept hoe meer men ook gaat begrijpen wat er zich in uw volière afspeelt. Zoals ik al reeds meerdere malen in mijn vorige stukjes heb geschreven, hebben we te maken met standaard- en conditievogels. Onder de standaardvogels vallen de zebra-vinken, jap. meeuwen, kleurkanaries, grasparkieten etc. De standaardvogels als bovengenoemd worden veelal in broedkooien en gericht gekweekt, waarbij maar een enkel paartje in de volière wordt gehouden. Waar we veelal moeilijkheden mee hebben zijn de conditievogels, waarvan we vele soorten kennen. Toch worden er ook al veel conditievogels zoals gordels, cerasamadines, spitsaart-amadines e.a. in broedkooien gekweekt. Wil men in een buitenvolière broeden met deze soorten, komt het er op aan een evenwicht te bereiken. Niet te veel vogels in de volière en opletten welke vogels storen. Storen treden veel op wanneer we van dezelfde soorten 2 a 3 paartjes in dezelfde ruimte hebben rondvliegen. Dit gebeurt in de natuur ook niet en de afstanden (uitzonderingen daargelaten) zijn in de natuur zeer ruim, dat kan daar dan ook

maar in onze kleine volière wordt dit wel wat moeilijk. Een goede beplanting lost veel op. Gaat alles op rolletjes en kweekt men met verschillende vogelsoorten dan komt de vraag aan de orde welke vogels geschikt zijn om naar een tentoonstelling in te zenden, voorop gesteld dat u ze met dit doel hebt gekweekt. Zij die dit niet zo belangrijk vinden en ze niet naar een tentoonstelling zenden kunnen toch veel plezier van hun gevleugelde vrienden beleven. Als we dus vogels voor een tentoonstelling bestemmen, krijgen we te maken met bepaalde voorschriften wil men in aanmerking komen voor een goede waardering. U kunt in de diverse standaard-eisen zien of uw vogels daaraan beantwoorden. Voor Australische en Afrikaanse prachtvinken bestaan nu ook beschrijvingen alsook voor de wildzangvogels. Ik wil u tot slot nog wel enkele tips geven van voorwaarden welke aan bepaalde soorten worden gesteld, vooral ook daarom, omdat op een lezing een vo-

C. Heuperman

gelliefhebber mij vertelde dat hij zomaar een tiental tjigervinken had gekweekt. De poppen waren erg mooi maar de mannen kreeg hij moeilijk op kleur. Hij zond daarom alleen maar de poppen in. Ook voor de Vuurvink, welke in conditie zeer mooi kan zijn, geldt dat de poppen gauwer gaaf zijn dan de mannen. Hier speelt de kleur ook een grote rol, daar je alles op dat mooie pakje ziet. Gouldamadine ook een vogel in conditie erg mooi maar een kleine storing in het verenpakje kan veel kwaad doen. Diamantvink, letten op de stuitkleur maar ook op de symmetrie van de flanktekening. Cerasamadine, letten op symmetrie vleugeltekening en vooral op de helderheid van de tekening.

Bichenowastrilde, waarbij de kleur en tekening erg belangrijk zijn maar ook de helderheid van kleur en tekening zijn voornamelijk dingen. Bij al deze bovengenoemde soorten goed letten op goede uitgegroeide vleugel en staartpennen.

Wat de grasparkieten betreft zou ik speciaal willen wijzen op het formaat maar men moet ook het type in het oog houden, weet u nog wel 21 1/2 cm van kop tot staart gemeten. Ook de grootte van de kop is zeer belangrijk alsook de kleur, tekening en het masker spelen een voorname rol. Wat de bourksen, splendid, turquoisine, elegant, valk en andere grote parkieten betreft, letten op kopruim, hetgeen toch wel storend is. Allemaal vogels die in conditie zijnde een lust voor het oog kunnen

zijn en voor de liefhebber een fijn bezit. Grondvogels zoals duiven en kwartels en daarmee gelijkgestelde vogelsoorten zijn over het algemeen erg gevoelig voor beschadigingen tijdens het vervoer naar de tentoonstelling. Gebruik daarom en dit geldt eigenlijk voor al uw vogels welke u transporteert, wat talkpoeder voor u uw vogels uitvangt om uw handen zo droog mogelijk te maken.

Tot slot nog dit. Natuur en mens, er is al zo veel over geschreven en ook wij vogelliefhebbers hebben er zoveel mee te maken. Op een excursie, pionierend tussen Castricum en Egmond, stond een rijk bloeiend onkruid en ja als wij, het woord onkruid horen noemen denken we altijd aan planten die – en dat ten onrechte – eigenlijk niet in onze natuur thuis horen. We denken dan direct aan onkruidbestrijding. Wat is onkruid of wat noemt men onkruid. Namen als mel-ganzenvoet, bijvoet, zuring, zegge soorten, brandnetel, straatgras, muur e.a. Ik bleef even stil staan bij onkruid "bijvoet". Het stond daar rijk bloeiend en ik weet dat dit onkruid zeer goed voor de vogels is als onkruidzaad. De geschiedenis van deze plant gaat erg ver terug en bij mij kwam steeds weer de vraag naar boven waarom deze plant "bijvoet" heette en omdat elk soort onkruid zijn naam te danken heeft aan de hoedanigheid van dit onkruid ben ik gaan spitten in de literatuur en vond de volgende verklaring.

"Bijvoet" een rijkbloeiend kruid dat haar naam te danken heeft aan het feit dat deze plant veelvuldig door de landbouwers werd gebruikt als bescherming in de klompen, welke altijd wat scherpe randen hadden en vooral op de wreven dikwijls pijnlijk aandedden. Door dit onkruid te stoppen in de klompen hadden de landbouwers geen last meer van zere voeten. En zo zijn er vele onkruiden en kruiden die hun naam te danken hebben aan hun heilzame werking.

Wanneer we denken aan de brandnetel, een door ieder gerespecteerde plant want ze kan behoorlijk pijnlijke jeukbulten bij de mens veroorzaken, deze is zeer belangrijk in onze natuur. Er huizen vele soorten insecten op en daar leven de vogels weer van en deel van de voedselketen. Ja, heeft u zich aan deze plant bezeerd, dan moet u maar eens goed opletten, want in de nabijheid van brandnetels staat altijd de z.g. weegbree en die is nu weer uitstekend geschikt om u van het prikkelend ongemak van de brandnetel af te helpen. Wat blaadjes weegbree wrijven over uw jeukbulten en het leed is geleden.

Ik hoop u de volgende keer weer meer te vertellen over onze hobby en de vrije natuur.

GEEF ZE ZANGLUST EN VERENPRACHT. PAK PUIK!

PUIK voor vogels! De naam zegt het al.

Holland Diervoeders B.V. heeft voor elke zaadetende vogelsoort een geëigend produkt. Het bestaat uitsluitend uit hoogwaardige grondstoffen, die ook werkelijk worden opgenomen. Elk mengsel is zo samengesteld, dat het een optimale voeding garandeert en aldus bijdraagt tot de beste resultaten. De zaden en granen zijn met zorg geselecteerd en grondig gereinigd.

Produkten van Holland Diervoeders B.V. zijn uitsluitend verkrijgbaar bij de vakhandel.

HOLLAND DIERVOEDERS BV

DE NIEUWE NAAM VOOR KLOMP(TEK)
EN VAN WIJNGAARDEN

Slangekruid (*Echium vulgare L.*)

't Is niet nodig, om met een grote boog om het slangekruid heen te lopen. U hoeft niet bang te zijn, dat er zich een of andere, gevaarlijke, slang in heeft verstopt. Vermoedelijk heeft men in het verleden de naam Slangekruid gegeven, omdat het sap van deze planten soort, een goed middel tegen de gevolgen van slangebeten zou zijn.

Ook bij epilepsie en verontreinigd bloed moet het een uitstekend huismiddeltje zijn. Jonge bladeren worden wel als spinazie gegeten.

Slangekruid is dus een plant, waarvan men voorheen de goede eigenschappen uitmuntend wist te benutten. In onze tijd is dat wat in de vergetelheid geraakt. Niettegenstaande kunnen we, ook nu nog, volop van de fraaie plant genieten, zij het dan op een geheel andere wijze dan vroeger. De aparte schoonheid van het Slangekruid, nodigt als het ware uit, om hem zelfs in de bloementuin te planten. Daar zou hij totaal niet misstaan!!!

De kleur van de forse bloemen is een aparte vermelding waard. Oorspronkelijk ontsproten in een roze kleur, worden zij later blauw of (zij het zeer zelden) wit. De bloemschichten kunnen ruim 1 meter lang worden.

Slangekruid behoort tot de vrij uitgebreide familie der ruwbladigen (Boraginaceae) waarbij onder andere ook de hier reeds voor het voetlicht geplaatste smeewortel behoort.

Wat *Echium* betekent is niet duidelijk.

Vulgare is niets anders dan "gewoon". Niettemin is de verschijning van het slangekruid iets heel anders dan zomaar gewoon!

P.J. de Penning

se/